

ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO ESTONII

Anna Mastela
IV rok TiR/dzienne

Wstęp

Estonia jest jednym z najmniejszych krajów europejskich, od zachodu i północy oblewanym przez Morze Bałtyckie. W czasie podróży turyści mogą poznać jej fascynującą historię, prężną kulturę i zadziwiającą różnorodność krajobrazów: od gęstych, iglastych lasów, w których żyją łosie, niedźwiedzie i wilki, po nadbałtyckie plaże i przybrzeżne wyspy. Czekają na nich wiele zamków z potężnymi murami obronnymi, katedr i arystokratycznych rezydencji. Stolica Estonii – Tallin – to jedno z najpiękniejszych europejskich miast gdzie w powietrzu wyczuwa się atmosferę dawnych czasów, związanych z północną i hanzeatycką historią ośrodka. To prawie miasto-muzeum, przez wieki ulegające wpływom sąsiedniej Skandynawii. Po 15 latach od odzyskaniu niepodległości Estonia jest wspaniałym krajem zamieszkanym przez naród, którego historia była niezwykle burzliwa.

Celem niniejszej pracy jest analiza rynku turystycznego Estonii. Na wybór tego kraju miały wpływ dwa główne powody. Po pierwsze już od kilku lat interesuje mnie: historia, społeczeństwo, język, kultura oraz atrakcje turystyczne Estonii. Po drugie miałam możliwość zwiedzenia Tallina oraz jego okolic podczas kilkudniowej wycieczki szkolnej, co spowodowało moją fascynację tymże krajem.

Treść pracy zawarta jest w VI rozdziałach. Rozdział I zawiera podstawowe informacje na temat: położenia i ukształtowania terenu, klimatu, podziału administracyjnego, ustroju politycznego, gospodarki oraz kultury i społeczeństwa Estonii. W rozdziale II przybliżone zostały informacje na temat warunków rozwoju turystyki oraz dostępności komunikacyjnej tegoż kraju. Rozdział III omawia rynek recepcji turystycznej Estonii (rynek Estonii jako część regionu Europy w międzynarodowym ruchu turystycznym oraz charakterystyka przyjazdów), zaś IV rynek emisji turystycznej – zarówno krajowy jak i zagraniczny. W rozdziale V zamieszczone zostało wstępne sprawozdanie rynku turystycznego Estonii z 2008 r. Ostatni rozdział opisuje znaczenie tegoż rynku dla Polski.

Zrealizowanie już wcześniej przedstawionego celu pracy wymagało zastosowania wielu różnych metod badawczych oraz zapoznania się z odpowiednią literaturą. Zbieranie oraz segregowanie materiałów źródłowych dotyczących: informacji ogólnych, warunków rozwoju turystyki oraz informacji na temat rynku turystycznego Estonii było wstępnym etapem pisania pracy. Kolejnym krokiem było studiowanie literatury przedmiotu. Szczególnie pomocne okazały się materiały autorstwa: Kruczka, Gauldia, Swajda oraz

Pallokata, które zawierały istotne informacje na temat: położenia i ukształtowania terenu, klimatu, dostępności komunikacyjnej, gospodarki, kultury i społeczeństwa oraz atrakcji turystycznych Estonii. Raport: Toursis.Accommodation 2007 dotyczący rynku turystycznego Estonii wykorzystano w pisaniu rozdziału III, IV i V. Materiał został przetłumaczony a następnie zinterpretowany w formie w opisowej. Do utworzenia ostatniego rozdziału, posłużono się informacjami ze strony internetowej Instytutu Turystyki, gdzie znajdował się raport na temat przyjazdów turystów zagranicznych do Polski.

Rozdział I

Estonia – podstawowe informacje

1.1 Położenie i ukształtowanie powierzchni

Estonia leży na południowym wybrzeżu Zatoki Fińskiej, na wschodnim krańcu Morza Bałtyckiego, na 59° szerokości geograficznej północnej i 26° długości geograficznej wschodniej. Ma 45,226 km² powierzchni i wraz z Łotwą i Litwą tworzy okręg państw nadbałtyckich. Estonia od północy graniczy z Zatoką Fińską, od zachodu – z Zatoką Ryską, od południa – z Łotwą, a od wschodu – z Rosją wzdłuż rzeki Narwa, Jeziora Czudzkiego i Jeziora Pskowskiego. Długość kraju z północy na południe wynosi 240 km., a szerokość – ze wschodu na zachód – 350 km.¹

Map. 1. Położenie Estonii

Źródło: www.geografia.com.pl

¹ Kruczek Z., 2008, *Europa-geografia turystyczna*, Wyd. Proksenia, Kraków, s. 92.

Linia brzegowa Estonii jest bardzo urozmaicona. Klifowe wybrzeże północne rozciąga się nad odnogami Zatoki Fińskiej, a zachodnie, głównie niskie i piaszczyste z licznymi wydrami, nad odnogami Zatoki Ryskiej. Do kraju należą liczne wysepki (ponad 1520 - łącznie 4133 km²) Archipelagu Zachodnioestońskiego, z których największe to: Sarema (2673 km²) i Hiiuma (989 km²).

Terytorium kraju stanowi nizinna równina urozmaicona licznymi śladami działalności lodowca. Średnia wysokość nad poziomem morza wynosi ok. 50 m. Najwyższe wzniesienie Estonii to Suur Munamägi, które ma 318 m.n.p.m. Na północy kraju rozciąga się wysoczyzna Pandivere (do 166 m.n.p.m.), na południu i południowo-wschodzie wzniesienia Sakala, Otepää i Hannja (do 318 m.n.p.m.).

W krajobrazie Estonii dominują formy polodowcowe, szczególnie w części południowej i południowo-wschodniej: moreny, drumliny, ozy, kemy, jeziora rynnowe, i wytopiskowe, rzeki z przełomami i wodospadami. Sieć rzeczna jest gęsta, rzeki są jednak krótkie i mało zasobne w wodę. Najdłuższe z nich to: Vohang, Narva, Parnawa, Kasari. Estończycy doliczają się ok. tysiąca jezior, przeważnie niewielkich, zajmujących ok. 5% powierzchni kraju. Największe akweny to: na granicy z Rosją jezioro Peipus (3555 km² pow.) i Pskowskie oraz położone w środkowej części kraju Võrtsjärv (266 km² pow.). Jeziora Estonii są płytkie: Peipus ma tylko 15 m. w najgłębszym miejscu, a Võrtsjärv nie ma nawet 6 m. głębokości.²

Duże obszary kraju są zabagnione. Torfowiska i tereny podmokłe zajmują ponad 20% powierzchni. Złóża łupków bitumicznych i torf należą do najważniejszych zasobów naturalnych Estonii.

Lasy zajmują ok. 45% powierzchni kraju i obejmują lasy sosnowo-świerkowe z domieszką brzozy. Najcenniejsze przyrodniczo tereny są objęte ochroną w formie 5 parków narodowych – największy nad zalewem fińskim Lahemaa (649 km²), nadmorski Matsalu, Karula, Soomaa i Vilsandi. Ten ostatni jest podstawą światowego rezerwatu biosfery Archipelag Zachodnioestoński w programie MaB UNESCO (pow. 15,6 tys. km²).

1.2 Podział administracyjny

Estonia podzielona jest na 15 prowincji:

- Hiiumaa ze stolicą w Kärdla

² Gauldie R., 2007, *Estonia*, Wyd. Hachette Livre Polska, Warszawa, s. 7-9.

- Saare ze stolicą w Kuressaare
- Lääne ze stolicą w Haapsalu
- Rapla ze stolicą w Rapla
- Pärnu ze stolicą w Pärnu
- Harju ze stolicą w Tallinn
- Lääne ze stolicą w Viru Rakvere
- Ida Viru ze stolicą w Jõhvi
- Järva ze stolicą w Paide
- Jõgeva ze stolicą w Jõgeva
- Viljandi ze stolicą w Viljandi
- Tartu ze stolicą w Tartu
- Põlva ze stolicą w Põlva
- Võru ze stolicą w Võru
- Valga ze stolicą w Valga

Prowincje te dzielą się z kolei w sumie na 227 gmin dwóch rodzajów: 33 miejskie i 194 wiejskie.³

Map. 2. Podział administracyjny Estonii

Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

³ <http://pl.wikipedia.org> (pobrano: 20.04.2009)

1.3 Klimat

Klimat Estonii określany jest jako umiarkowany przejściowy między morskim a kontynentalnym. Charakteryzują go umiarkowanie mroźne zimy i krótkie dość chłodne lata. Wpływ Morza Bałtyckiego łagodzi zimową temperaturę, dlatego na wybrzeżu może być o 4°C cieplej niż w głębi lądu. Od listopada do marca temperatura kształtuje się w okolicach 0°C, w ciągu dnia rzadko przekraczając 4°C, w głębi lądu śnieg utrzymuje się prawie przez pięć miesięcy w ciągu roku. W lecie maksymalna temperatura w dzień wynosi ok. 22°C, ale czasem może wzrosnąć nawet do 27-28°C. Roczna suma opadów wynosi 500-600 mm. Najmniej pada wiosną i wczesnym latem, najwięcej – w lipcu, sierpniu i wrześniu.⁴

1.4 Ustrój polityczny

Uchwalona w 1992 roku konstytucja ustanawiała jednoizbowy parlament, Riigikogu, liczący 101 posłów wybieranych co cztery lata. Głową państwa jest prezydent, którego kadencja trwa pięć lat i który mianuje premiera przy poparciu parlamentarnej większości. Do prerogatyw premiera należy z kolei wybór Rady Ministrów, której skład również zatwierdza parlament. Ostatnie wybory prezydenckie odbyły się we wrześniu 2006 roku. Estończycy wybrali na to stanowisko socjaldemokratę Toomasa Hendrika Ilvesa.

1.5 Gospodarka

Od momentu odzyskania niepodległości Estonia stała się jednym z najszybciej rozwijających się krajów spośród byłych republik radzieckich. Jako członek Światowej Organizacji Handlu oraz Unii Europejskiej Estonia wprowadziła nowoczesną gospodarkę rynkową, uzależniając wartość własnej waluty, korony, od kursu euro. Motorem estońskiej gospodarki pozostają przemysł elektroniczny i telekomunikacyjny, co świadczy o wpływie trzech głównych partnerów handlowych republiki: Finlandii, Szwecji i Niemiec. Znaczenie przemysłu ciężkiego, który odgrywał ważną rolę w czasach Związku Radzieckiego, maleje w stosunku do sektora usług, gdzie działa ok. 67% przedsiębiorstw i

⁴ Pallokat J., 2003, *Kraje nadbałtyckie - Estonia, Łotwa, Litwa*, Wyd. Pascal, Bielsko-Biała, s. 87.

który zatrudnia 68% siły roboczej kraju. Udział przemysłu inżynierskiego, elektronicznego, technologii informatycznych, telekomunikacji i przemysłu drzewnego w gospodarce Estonii sięga 28%, zaś rolnictwa tylko 4% PKB.

1.6 Ludność, religia, język

Estonię zamieszkuje 1,347 tys. ludzi, na 1 km² przypada 30 mieszkańców. Najgęściej zaludnione są tereny nad Zatoką Fińską i okolice Tallina, najmniej zachodnia część kraju i wyspy. Przeciętna długość życia Estończyków wynosi 69 lat (mężczyźni 63 lata, kobiety 76 lat). Pod względem demograficznym społeczeństwo jest stare. Przyczynia się do tego ujemny przyrost naturalny oraz duża emigracja Rosjan i obywateli innych byłych republik radzieckich. Od 1991 roku liczba mieszkańców spadła o ponad 200 tys. Estończycy stanowią ok. 65% mieszkańców kraju, Rosjanie – 28%, Ukraińcy – 2,5%, Białorusini – 1,5%, Finowie – 1%, inne nacje – 2% (w tym Polacy 0,2%). Znaczna część ludności (73%) żyje w miastach – w Tallinie i jego okolicach (ok. 500 tys.), Tartu (ok. 120 tys.), Narwie (ok. 75 tys.), Kohtla-Järve (54 tys.) oraz Parnu (40 tys.). Estończycy należą do rasy europoidalnej odłamu atlantycko-bałtyckiego.⁵

Oficjalnym językiem Estonii jest estoński, który należy do grupy języków ugrofińskich i jest blisko spokrewniony z fińskim. W dość powszechnym użyciu jest również rosyjski, jako że w Estonii, podobnie jak i w Polsce, przez długi czas był obowiązkowo nauczany w szkołach. Wielu młodych mieszkańców kraju zna dobrze angielski.

Religia luterńska jest wyznaniem dominującym, drugą pod względem liczebności grupę stanowią wyznawcy prawosławia. Niewielka część społeczeństwa wyznaje inne religie, m.in. baptysty.

1.7 Kultura i społeczeństwo Estonii:

Tak jak Litwini czy Łotysze i Estończycy sięgają często do przedchrześcijańskich korzeni swojej kultury. Języki używane na tym terenie należą do grupy języków bałtyckich i ugrofińskich. Jest to jeden z czynników generujących silne związki kulturowe ze Skandynawią. Kultura tradycyjna to w dużej mierze tradycja rekonstruowana na podstawie

⁵ Swajdo J., 2000, *Litwa, Łotwa, Estonia i obwód kaliningradzki*, Wyd. Pascal, Bielsko-Biała, s. 416-417.

zapisów i badań historycznych sięgających często do czasów przedchrześcijańskich. Wiele takich pogańskich elementów zachowało się w tradycyjnej obrzędowości. Często wplecione są one w obchody świąt religijnych, jak chociażby zwyczaj trzydniowych młodzieżowych zabaw z muzyką i tańcami podczas Zielonych Świątek, czy obchodów Nocy Kupały połączonych z paleniem ognisk, skakaniem przez ogień, puszczaniem na wodę wianków pod opieką św. Jana w wigilię jego święta. Innym ciekawym zwyczajem jest wiosenne stawianie wysokich huśtawek przez młodzież. Huśtanie się na nich połączone jest ze śpiewaniem specjalnych piosenek. Muzyka tradycyjna regionu to przede wszystkim pieśni obrzędów dorocznych, rodzinnych, pieśni pracy, pieśni narracyjne, historyczne, taneczne, liryczne oraz taneczna muzyka instrumentalna. W śpiewie zachowały się tutaj archaiczne formy wielogłosowości jak śpiew w równoległych tercjach, śpiew ze stałym głosem burdonowym. Tańce Litwy, Łotwy i Estonii są raczej spokojne, w tempach umiarkowanych. Są to dawne tańce kołowe, na planie słońca, krzyża, gwiazdy, tańce - zabawy i zaadaptowane tańce zachodnie.⁶

⁶ <http://przewodnik.onet.pl> (pobrano:24.04.2009)

Rozdział II

Warunki rozwoju turystyki w Estonii

2.1 Atrakcyjność turystyczna poszczególnych regionów Estonii

Tallin i okolice:

Stolica Estonii – Tallin – to jedno z najpiękniejszych europejskich miast. Można w nim podziwiać najwspanialszą w krajach nadbałtyckich starówkę z płataniną wąskich, kamiennych uliczek, średniowieczny rynek z gotyckim ratuszem, rzędy mieszczańskich kamieniczek, interesujące kościoły i muzea, wreszcie potężne mury obronne z basztami: Kiek in de Kok, Grubą Małgorzatą i Długim Hermanem na czele. W powietrzu wyczuwa się atmosferę dawnych czasów, związaną z północną i hanzeatycką historią ośrodka.

Obecna nazwa miasta, pochodząca od estońskiego Taani lina, znaczy „Twierdza Duńczyków”. Tallin składa się z dwóch części Górne Miasto, zwane też Górą Katedralną, w południowo-zachodnim rejonie, jest właściwym miejscem narodzin miasta. Mieszkała tu niegdyś szlachta i duchowieństwo. Dolne Miasto zaczęło powstawać w połowie XIV w. i żyło pod znakiem handlu. Stoją tu liczne domy kupieckie z czasów hanzeatyckich.

Tallin jest ważnym węzłem komunikacyjnym zarówno lądowym jak i morskim. W stolicy zbiegają się trzy główne szosy: nr.1 z Narwy i Sankt Petersburga, nr.2 z Tartu i południa kraju oraz nr.4 czyli fragment Via Baltiki z Parnawy i Rygi.⁷

W stolicy warto zatrzymać się na kilka dni. Większość zabytków i atrakcji turystycznych skupia się na starówce. Cały dzień trzeba poświęcić na Toompea oraz mury obronne, kolejny – na Dolne Miasto i ciekawsze muzea. Interesująca jest również dzielnica śródmiejska, Kadriorg, skansen budownictwa wiejskiego w Rocca al. Mare oraz reprezentacyjna Prita.

Dolne Miasto – najcenniejsze zabytki zgromadzone są wokół ulic Pikk, Lai i Vent. Znajduje się tu m.in.:

- kompleks średniowiecznych kamieniczek (XI w.), zwanych **Trzy Siostry**, z których pierwszy najcenniejszy budynek zdobią blendy oraz późnogotycki portal z barokową snycerką,

⁷ <http://www.eesti.pl> (pobrano: 24.04.2009)

- trójnawowa bazylika **Oleviste kirik** (XV/XVI w.) z najwyższą w krajach bałtyckich, ponad 30-metrową nawą główną,
- **Mustpeade Maja** czyli kompleks budynków ozdobionych wspaniałym frontonem w stylu niderlandzkiego renesansu – dzieło mistrza Arenta Pasera. Kompleks należał niegdyś do organizacji młodych, nieżonatych i bogatych kupców.

Główny rynek, **Raekoja plats**, to ulubione miejsce spotkań zarówno mieszkańców, jak i przyjezdnych. Na środku placu stoi **ratusz** w stylu gotyckim z wąską i nieco orientalna wieżą, podobną do minaretu. W północno-wschodniej pierzei placu znajduje się **Raeapteek**. Jest to pierwsza apteka w Estonii i jedna ze starszych na kontynencie działająca nieprzerwanie od chwili założenia w 1422 roku. Dziś część apteki przeznaczona jest na ekspozycję przypominającą dawne sposoby leczenia, medykamenty i przyrządy lekarskie.⁸

Górne Miasto – składa się z kilku uliczek oraz dwóch placów – Loski i Kiriku. Zwiedzanie Górnego Miasta najlepiej rozpocząć od **zamku Toompea**, wzniesionego przez zakon kawalerów mieczowych. Z okresów świetności zachował się potężny mur od strony zachodniej oraz smukła i wysoka na 45 m. wieża Pikk Hermann z ok. 1371 roku. Przy Lossi plats stoi **sobór Aleksandra Newskiego** (1894-1900) – prawosławna cerkiew z okresu intensywnej rusyfikacji prowincji. Poza pięcioma bizantyjskimi kopułami, uwagę turystów przyciąga portal główny z mozaikami i ikonami. Luterkańska **katedra Toomikirik**, na Kiriku plats, jest jedną z najstarszych w Estonii. Wzniesiona została po zdobyci kraju przez Duńczyków, pod koniec XIII w. Niewielkie, proste i dostojne wnętrze zdobią rzeźbiony w drewnie ołtarz, barokowa ambona, wysokie organy oraz liczne herby rycerstwa i szlachty wschodniobałtyckiej z XVII w.

Poza Górnym i Dolnym miastem wartym zwiedzenia jest Rocca al Mare w Kopli laht (zatoka Kopli) oraz Kadriorg w Kadrioru park. Rocca al Mare słynie z **Eesti Vabaohumuuseum** (1957-1964 r.), gdzie znajdują się wierne repliki domostw estońskich chłopów z różnych epok. Muzeum podzielono na cztery części, odpowiadające najważniejszym regionom etnograficznym kraju. Zgromadzono tu: ponad 70 budynków, głównie chłopskich chat z XIX w., kompletnie wyposażonych w przedmioty codziennego użytku, zagrody gospodarskie, młyny wodne oraz budynki wiejskiej administracji i użyteczności publicznej. Kadrioru park to znajdujący na wschód od starówki, rozległy park francuski. Ciągnie się między morskim brzegiem a stromym wapiennym wzgórzem

⁸ Gaudie R., 2007, *Estonia*, Wyd. Hachette Livre Polska, Warszawa, s. 26-39.

Lasnamagi. Parkowy kompleks powstał w latach 1714-1718 i okalał **letnią rezydencję** Piotra I. Mimo że obiekt był wielokrotnie przebudowywany, stanowi jeden z najwspanialszych przykładach architektury barokowej w krajach nadbałtyckich. Szczególną wartość ma tzw. Sala Reprezentacyjna. W pałacu ratyfikowano traktat między Rosją a Austrią (1746 r.), często gościła w nim caryca Katarzyna II oraz car Mikołaj I. Budynek zajmuje obecnie prezydent Estonii.⁹

Vaana-Joesuu – to miejscowość leżąca 24 km. od Tallina, przy ujściu Vaana do Bałtyku. Przyciąga ona turystów sosnowymi lasami, piaszczystymi plażami oraz klifami sięgającymi 30 m.

Maaru – to największa miejscowość na wschód od Tallina. Jej centrum stanowi dzielnica Kallavere, gdzie znajduje się duży port handlowy, latarnia morska oraz prawosławna cerkiew. Na południe od miasta, nad bogatym w ryby jeziorem Maardu stoi, stoi barokowy dwór ziemski, jeden z większych w Estonii.

Półwysep Pakri – leży ok. 52 km na zachód od Tallina. Przy jego północnym brzegu biegnie najdłuższa w Estonii stroma klifowa ściana. Wybrzeże zdobią kamienne bryły oraz niewielkie wodospady. Półwysep zamieszkuje ponad 120 gatunków ptaków i kilka gatunków rzadkich roślin.

Fot. 1. Sobór Aleksandra Newskiego w Tallinie

Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

⁹ <http://www.eesti.pl> (pobrano: 25.04.2009)

Fot. 2. Kadrioru w Tallinie

Źródło: <http://e-przewodniki.pl>

Fot. 3. Trzy Siostry w Tallinie

Źródło: <http://e-przewodniki.pl>

Fot. 4. Zamek Toompea, Pikk Hermann – Tallin

Źródło: <http://fotoforum.gazeta.pl>

Atrakcje północno-wschodniej Estonii:

Lahemaa rahvuspark – obejmuje odcinek wybrzeża wokół małej miejscowości Loksa, położonej na cyplu wysuniętym w morze, a na lądzie rozciąga się do drogi nr. 1 Tallin-Tartu. Zajmuje wraz z zatokami Kolga, Hara, Eru i Kasmu, obszar 649 km². Rocznie do Lahemaa przyjeżdża kilka tysięcy turystów, więcej niż do wszystkich pozostałych parków narodowych w kraju. Lahemaa, czyli „kraj zatok”, podzielono na 5 stref: widokową, rekreacyjną, turystyczną, rolniczą i ścisłych rezerwatów przyrodniczych. Znajduje się tu: 15 większych i mnóstwo mniejszych jezior, 8 rzek, wiele wodospadów, bagnisk, trzęsawisk, wód podziemnych oraz olbrzymie polodowcowe głazy. Na terenie parku są również wspaniale zachowane rezydencje niemieckich baronów, wśród których wyróżnia się barokowy pałac z XVIII w., siedziba niemieckiego rodu Palmse. Przez Lahemaa prowadzą oznakowane utwardzone drogi dla zwiedzających.

Średniowieczna Twierdza w Narwie – miasto położone jest nad rzeką Narwa i Zalewem Narewskim, w pobliżu jej ujścia do Zatoki Narewskiej - części Zatoki Fińskiej, w

północno - wschodniej Estonii, przy granicy z Rosją. Narva leży 210 km. od Tallina oraz 150 km. od St Petersburga. Najważniejszym zabytkiem miasta jest średniowieczna twierdza wznosząca się na wysokim brzegu Narvy. Wzniesli ją Duńczycy, znacznie rozbudowali Szwedzi, a od 1864 roku aż do II wojny światowej znajdowały się w niej koszary. Zachwyty wzbudzają masywne mury, oraz wieże obronne z Długim Hermanem na czele. Forteca ta jest jedną z najlepiej zachowanych budowli tego typu w Estonii. Obecnie w twierdzy mieści się Muzeum Miejskie gdzie w interesujących wnętrzach można zapoznać się z historią Narvy od XIII do XVIII w.¹⁰

Narva-Joesuu – 12 km. na północ od Narvy, leży nadmorskie uzdrowisko Narva-Joesuu. Kurort ten powstał na przełomie XVIII i XIX w., a uzdrowiskowe walory źródeł mineralnych oficjalnie doceniono w 1873 roku. Nieco później otworzono tu pierwsze zakłady lecznicze. Narva-Joesuu słynie z wydm porośniętych sosnowym lasem, wspaniałej długiej plaży nad Zatoką Fińską, portu jachtowego oraz urokliwej drewnianej zabudowy, głównie przy ulicy Aia, ale także na Vabaduse i Vilde, Sepa i Kauja. W miasteczku znajdują się obecnie 3 duże sanatoria, w których przeprowadza się przeróżne kuracje oraz liczne pensjonaty i wille.

Kohtla-Jarve – położone jest na północnym-wschodzie Estonii, 9 km. na zachód od Johvi i ok. 50 km. na zachód od Narwy. Miasto słynie z największych na kuli ziemskiej złóż łupków bitumicznych. Kohtla-Jarve jest również prężnym ośrodkiem naukowym, w którym działa instytut badawczy przemysłu łupkowego. Na południe od miasta ciągnie się największy w Estonii kompleks leśny – Alutaguse.

Rakvere – położona jest na wschód od Tallina, mniej więcej w połowie drogi między Tallinem a Narwą. Nad miasteczkiem górują wzniesione niegdyś przez Duńczyków ruiny kamiennego zamku Tarvanpea. Zamek miał różnych właścicieli: Szwedzkich, Polskich i Duńskich monarchów; Zakon Inflancki oraz Rosyjskich carów. Podczas XVII- i XVIII- wiecznych wojen budowla bardzo ucierpiała, z biegiem czasu zamieniając się w malownicze ruiny. Rakvere zajmuje ważne miejsce na kulturalnej mapie kraju. W okolicy zamku i wzgórza Vallimagi odbywają się występy folklorystyczne oraz słynne koncerty rockowe.¹¹

¹⁰ Swajdo J., 2000, *Litwa, Łotwa, Estonia i obwód kaliningradzki*, Wyd. Pascal, Bielsko-Biała, s. 461-469.

¹¹ <http://www.eesti.pl> (pobrano: 25.04.2009)

Fot. 5. Park Narodowy Lahemaa

Źródło: <http://images.google.pl>

Fot. 6. Zamek w Narwie

Źródło: <http://pl.tixik.com>

Atrakcje południowej Estonii:

Tartu – jest drugim co do wielkości miastem w Estonii położonym w środkowej części kraju, na zachód od jeziora Pejpus. To bardzo ciekawe miasto pełne studentów, znajdują się tu bowiem dwie najważniejsze uczelnie w Estonii: Uniwersytet Tartuski oraz Estońska Akademia Rolnicza. Tartu jest miastem o bogatej historii, z dziesiątkami muzeów historycznych oraz galerii sztuki. Przez cały rok odbywają się tu wszelkiego rodzaju wydarzenia kulturalne. Szczególnie hucznie obchodzone są Wiosenne Dni Uniwersytetu, na przełomie kwietnia i maja, gdy na Placu Ratuszowym i okolicznych uliczkach odbywają się różnego rodzaju imprezy: od jarmarków, poprzez tańce, popisy akrobatyczne, sztuczne ognie, zabawy i konkursy, po biegi uliczne i pochody w średniowiecznych zbrojach lub w samej tylko przepasce biodrowej. W parku na Toomemagi organizowane są wówczas koncerty muzyczne, po rzece Emajogi pływa stateczek wycieczkowy, odbywają się zawody pontonowe i kajakarskie. Tartu jest dużym węzłem komunikacyjnym. Obwodnicą prowadzi droga nr. 2, zwana Via Estonia, łącząca miasto z Paide i Tallinem oraz z Voru i granicą rosyjską. Dla Polaków większe znaczenie ma szosa nr. 3 z Tartu na południe, przez Elwę, do przejścia granicznego z Łotwą w Valdze, i dalej przez Valmierę do Rygi.

Toomemagi – Góra Katedralna – najładniejszą częścią miasta jest wzgórze Toomemagi. Rozległy park to ulubione miejsce spacerowe mieszkańców miasta. Wśród wiekowych drzew i malowniczych drózek, wznoszą się ruiny katedry św. Piotra i Pawła zbudowanej w XIII w. Potężna niegdyś świątynia, zniszczona podczas walk w okresie reformacji i wojen inflanckich, doszczętnie spłonęła w 1624 roku. W początkach XX w. katedralny chór przebudowano na uniwersytecką bibliotekę, która mieści obecnie Muzeum Historii Uniwersytetu. Znajdują się w nim insygnia rektorskie, stare globusy, kolby laboratoryjne i historyczna flaga Związku Estońskich Studentów, Pate, która jest teraz państwową flagą Estonii. W parku można podziwiać jeszcze dawne uniwersyteckie budynki wydziału anatomii i obserwatorium astronomiczne. Zbocza parku łączą dwa kamienne mosty: Anielski i Diabelski.¹²

Uniwersytet – nowy gmach główny uniwersytetu (1803-1809) przy ulicy Ulikooli, według niemieckiego profesora Johanna Wilhelma Krause to najlepszy przykład dorpckiego klasycyzmu. Szczególnie cenny jest wejściowy portyk z sześcioma greckimi

¹² Gauldie R., 2007, *Estonia*, Wyd. Hachette Livre Polska, Warszawa, s. 278.

kolumnami krytymi gzymsem i tympanonem. Najcenniejszym pomieszczeniem wewnątrz jest bez wątpienia bogato zdobiona aula, odbudowana po pożarze w 1965 r., w której dziś odbywają się koncerty muzyczne. W południowym skrzydle muzeum uniwersyteckiego, założonego w 1803 roku, oglądać można gipsowe kopie słynnych starożytnych rzeźb, posągów, plastikowe odlewy waz i monet.

Raekoja plats – barokowy plac w kształcie trapezu osłania od północy rząd klasycystycznych kamienic jasnymi fasadami. Zachodnią pierzeję zamyka ratusz w stylu przejściowym między barokiem a wczesnym klasycyzmem. Ratusz wzorowano nieco na pałacach niderlandzkich, z charakterystycznym dachem zwieńczonym wieżą zegarową. Uwagę zwraca wspaniała fasada, ozdobny fronton, owalne okienko, a także 12 pilastrów.

Jeziro Pejpus – miłośnicy piaszczystych plaż, wypraw kajakowych oraz pieszych wędrówek po lasach muszą zatrzymać się nad jeziorem Pejpus. Akwen ciągnie się z północy na południe na przestrzeni 140 km. Wraz z jeziorem Pskowskim i łączącym je jeziorem Ciepłym tworzy zbiornik o powierzchni 3550 km².

Otepaa – to znany ośrodek wypoczynkowy z doskonałą bazą noclegową, dostosowaną do każdej kieszeni. Życie turystów skupia się wokół: kąpieli w czystych wodach Puhajary, pływania wynajętą łodzią lub kajakiem, łowienia ryb, wędrówek po zalesionych półwyspach i wysepkach. Zimą ośnieżona miejscowość przyciąga miłośników narciarstwa biegowego. Park krajobrazowy wokół miasteczka chroni największe wzniesienia Estonii: Tedremagi (177,5 m.n.p.m.), Vaike Munamagi (208 m.n.p.m.) oraz Kuutsemagi.

Viljandi – miasto położone jest nad jeziorem Viljandi, na wzniesieniach Sakala. Miasto znane jest z piękna natury otaczającej miasto oraz z bogatego życia kulturalnego. Będąc w Viljandi warto zajrzeć do parku zamkowego Lossa, w którym stoją ruiny XIII-wiecznej twierdzy. Latem odbywają się tu różne imprezy kulturalne. Dwie części parku na wzgórzu łączy wiszący most. Miasto leży nad malowniczym jeziorem Vorts, drugim co do wielkości akwenem kraju (271 km²). Jest to wymarzone miejsce na prawdziwy odpoczynek z dala od ludzi i zgiełku. 20 km. na zachód od Viljandi leży Park Narodowy Soomaa (371 km²) chroniący tereny podmokłe. Żyje tu mnóstwo zwierząt, m.in. rzadkie gatunki wiewiórek, czy czarne bociany.¹³

Voru – polodowcowe jeziora, wspaniała plaża nad Tamula jarv oraz wzgórza Haanja są głównymi atrakcjami Voru. W mieście utworzono dwa interesujące muzea:

¹³ <http://przewodnik.onet.pl> (pobrano 26.04.2009)

Vorumaa Muzeum – przybliżające historię miasta i regionu, oraz Muzeum poświęcone poecie i folklorystce Friedrichowi Reinholdowi Kreutzwald. W mieście co roku, w połowie lipca, w parku przy Domu Kultury odbywa się znany w całym kraju festiwal folkloru.

Fot. 7. Uniwersytet w Tartu

Źródło: <http://www.pbase.com>

Atrakcje zachodniej Estonii:

Wyspa Sarema – jest największą estońską wyspą, mającą bardzo dobrze rozwiniętą linię brzegową, porozcinaną licznymi półwyspami i zatoczkami. Wapienną Sarekę porastają lasy, łąki i wrzosowiska śródleśne. Nizinny charakter ukształtowania terenu podkreśla stromy klif wzdłuż północnych wybrzeży. Sarema tworzy własny okręg administracyjny, do którego należy wyspa Muhu i mała Ruhnu w Zatoce Ryskiej.

Stolicą okręgu jest Kuressaare łączące krajobraz starego skandynawskiego miasteczka z śródziemnomorskim kurortem. Coraz większe znaczenie nabiera tu turystyka – piękne plaże i sielski krajobraz przyciągają wycieczkowiczów głównie z: Danii, Finlandii, Niemiec i Szwecji. Dodatkowe atrakcje miasta to:

- Zamek Biskupi – (XIII w.) swoją bryłą przypomina on budowle krzyżackie, założone na planie kwadratu z dziedzińcem. Jednak w odróżnieniu od nich ma tylko jedną, za to potężną, wieżę w narożniku od strony miasta. Dziedziniec jest bardzo mały, a

pomieszczenia mieszkalne i reprezentacyjne znajdują się w każdym skrzydle. W XVI w. do zamku dobudowano mocne mury obronne, z wielkich bloków dolomitowych. W zamku zachowały się wspaniałe sale ze sklepieniami gotyckimi wspierającymi się na filarach, piwnice, okna z maswerkami, krenelaże. Obecnie mieści się w nim Muzeum Saremy obrazujące dzieje wyspy. W sezonie zamek jest miejscem przeróżnych wystaw oraz koncertów muzyki poważnej.¹⁴

- Dom Zdrojowy – z 1889 r., 12 lat temu poddany renowacji. Otaczający go park (1861 r.) pełen jest drewnianych willi i pensjonatów w stylu nadbałtyckich kurortów przełomu XIX i XX w.

- Ratusz – prosty, surowy, budynek reprezentujący barok północny. Warto zwrócić uwagę na jego łukowaty portal z łacińską inskrypcją oraz herbem miasta, strzeżony przez dwa kamienne lwy. Wnętrze ratusza mieszczą galerię miejską, punkt informacji turystycznej i urząd stanu cywilnego.

- Targowisko – na którym można zaopatrzyć się w pamiątki i wyroby rękodzielnicze z całej wyspy.

- Cmentarz Kudjape – założony został w 1778 roku. Klasycystyczne kaplice nagrobne oraz krypty z masywnymi tablicami i kolumnkami rzeźbionymi w saremskim dolomicie kryją prochy ludzi zasłużonych dla wyspy.

Będąc na Saremie warto zwiedzić również:

- Valjale – stoi tu najstarszy na wyspie kościół, zbudowany w pierwszej połowie XIII w. Artystycznie prezentuje on połączenie form romańskich i gotyckich.

- Angle – na wzgórzu miejscowości ustawiono 9 różnych wiatraków. Jeden z nich to obrotowy młyn typu holenderskiego, reszta to koźlaki ustawione na kopcach z kamieni. W największym wiatraku utworzono muzeum poświęcone dziejom młynarstwa na wyspie. Obok wiatraków znajduje się estoński mini park rozrywki.

- Kaali – w miejscowości znajduje się jezioro powstałe po upadku meteorytu. Jego rozmiary są pokaźne – średnica ok. 110 m., głębokość – 22 m.

- Kihelkonna – słynie z jednonawowego XIII-wiecznego kościoła z zachwycającymi, średniowiecznymi malowidłami ściennymi.

- Vilsandi rahvuspark – park tworzą wysepki w zatoce Kihelkonna. Powstał on na miejscu najstarszego rezerwatu przyrody w Estonii, założonego w 1907 roku. W parku chroni się lęgowe tereny ptaków.

¹⁴ <http://www.eesti.pl> (pobrano: 26.04.2009)

- Kaarma – atrakcją wsi jest kościółek z 1270 roku., w którym wzrok przyciągają rzeźby na filarach, przedstawiające myśliwskie sceny, wyobrażenia raju, apostołów oraz herb fundatora. Cennymi eksponatami są: kamienna chrzcielnica z XIII w., późnogotycki ołtarz oraz figurka św. Józefa z XV w.

Wyspa Hiuma – jest drugą co do wielkości wyspą Estonii położoną na południe od wejścia do Zatoki Fińskiej i na północ od Saremy. Hiuma, podobnie jak cała Estonia ma charakter wybitnie nizinny, najwyższe wzniesienie sięga 68 m. i położone jest na wschodzie wyspy, w okolicy miejscowości Kopu, na półwyspie o takiej samej nazwie. Charakterystycznymi elementami Hiumy są lasy oraz podmokłe tereny. Wyspa stanowi oddzielny okręg administracyjny ze stolicą w Kärkli, uznaną za jeden z najciekawszych kurortów Europy.

Haapsalu – położone nad Zatoką Haapsalu jest centrum administracyjnym i kulturalnym regionu Laane. Symbolem miasta jest drewniany dworzec kolejowy z najdłuższym w Europie zadaszonym peronem, na którym kręcono sceny do filmu Anna Karenina. Życie towarzyskie mieszkańców Haapsalu i turystów skupia się na zabytkowej starówce z drewnianymi domami powstałymi na przełomie XIX i XX w., oraz słynnej plaży Aafrika. W mieście warto zwiedzić: ruiny potężnego niegdyś zamku biskupiego z XIII w., wraz z postawionym przy nim jednonawowym kościołem katedralnym, późnobarokowy ratusz, w którego wnętrzach znajduje się Muzeum Prowincji Laanemaa oraz najstarszy budynek mieszkalny – dom cara, wzniesiony w 1772 roku.¹⁵

Rezerwat Przyrody Matsalu – znajduje się na południe od Haapsalu i zajmuje 486 km². W jego skład wchodzi teren po obu stronach Zatoki Matsalu, część Bałtyku zwana Vainamere, z wyspami i wysepkami, oraz delta rzeki Kasari. Rezerwat Matsalu utworzono, by chronić unikalną biocenozę, na którą składają się podmokłe łąki, pastwiska, wrzosowiska oraz lasy. Od lat 60. rezerwat należy do najważniejszych obszarów ochrony ptaków na kontynencie. Co roku przylatuje ich tu ok. 350 tyś.

Parnawa i okolice – położona jest nad Zatoką Parnu przy ujściu rzeki Parnawy. Wspaniałe widoki, piaszczyste plaże, parkowe alejki, łagodny morski klimat oraz rozwinięta infrastruktura turystyczna i sanatoryjna ściągają do miasta co roku ok. 300 tyś. wczasowiczów. Odpoczywając w Parnawie warto zwiedzić: ratusz z klasycystyczną fasadą, cerkiew św. Katarzyny (1764-1768 r.) wzniesioną na planie krzyża, z wyróżniającą się masywną zieloną kopułą, wąską trzyczęściową wieżą oraz trzema bocznymi

¹⁵ Swajdo J., 2000, *Litwa, Łotwa, Estonia i obwód kaliningradzki*, Wyd. Pascal, Bielsko-Biała, s. 493-503.

wieżyczkami oraz Muzeum Miejskie poświęcone dziejom Parnawy. Spacerując po starówce można podziwiać pozostałości murów obronnych, z którego zachowały się dwa obiekty XV-wieczna Czerwona Wieża oraz barokowa XVIII-wieczna Brama Tallińska.

Na północny-wschód od Parnawy położona jest niewielka miejscowość – Tori. Słynie ona z założonej tu w 1856 roku największej w kraju stadniny koni zaprzęgowych. Hodowana rasa odznacza się dużą wytrzymałością i siłą fizyczną. Przy stadninie powstała niewielka baza noclegowa dla turystów, działa również szkołka jazdy konnej organizująca przejażdżki bryczką oraz dwukołowymi zaprzęgami. 15 km. od Tori, warto zobaczyć Wandę – gospodarstwo rolne estońskiego poety i wydawcy pisma „Sakala” – Roberta Jacobsona (1841-1882). Tu czas stanął w miejscu, bowiem do uprawy roli wciąż wykorzystuje się XIX-wieczne metody i maszyny. Stare pomieszczenia przekształcono w Muzeum Jacobsona, zaś w kompleksie dworskim udostępniono do zwiedzania sad owocowy, staw rybny oraz zabudowania wiejskie z młynem wodnym i tartakiem.¹⁶

Na południe od Parnawy, prawie równolegle do granicy łotewskiej ciągnie się rezerwat terenów podmokłych Nigula. Na obszarach chronionych Kodaja, Rongu, Ruunasoo i Nigula żyje 150 gatunków ptaków wodnych. Oprócz biur podróży z Parnawy, zwiedzanie rezerwatu organizuje dyrekcja z siedzibą w Klingi-Nomme.

Wyspa Kihnu – 12 km. od lądu i 50 km. w linii prostej od Parnawy, leży największa w Zatoce Ryskiej – wyspa Kihnu. Dzieli się na 4 wsie, liczące łącznie 580 mieszkańców. Kihnu, rozwijające się przez setki lat w naturalnej izolacji, od reszty regionu odróżnia odmienność kulturowa. Odrębność podkreślają: niespotykane nigdzie indziej obrzędy i zwyczaje weselne, specyficzny dialekt z wyraźnie szwedzkim akcentem, którym posługują się mieszkańcy oraz ludowe stroje – kobiety noszą np. tradycyjne pasiaste wełniane spódnice. Atrakcjami wyspy są: kościółek z XVI w., cmentarz na którym spoczywa legendarny żeglarz Jonn, biała latarnia morska z 1864 r., oraz muzeum w XIX w. szkole.

¹⁶ <http://www.eesti.pl> (pobrano: 26.04.2009)

Fot. 8. Angla – Saaremaa

Źródło: <http://www.pbase.com>

Fot. 9. Zamek Biskupi – Kuressaare

Źródło: <http://www.ramisbort.pl>

2.2 Dostępność komunikacyjna

Samochód: Estonia ma dość dobrze rozbudowaną sieć dróg, głównie – oznaczone wyłącznie cyframi – łączą Tallin z przejściami granicznymi. Jadąc drogą Via Baltica z

Warszawy (E67) do Tallina granicę polską przekracza się w Budzisku, łotewską w Grenctale, a estońską w Ikli (nad Zatoką Ryską). Na odcinku litewskim szosa ma oznakowania A5, A1, A8 i A10, a na Łotwie A7 i A1. Droga Via Estonia prowadzi na południowy wschód do Tartu, Otepaa i do granicy rosyjskiej, a Via Hansa na wschód, równoległe z Zatoką Fińską do Narwy i dalej do Petersburga.

Autobus: Od 2000 roku działa stałe połączenie autobusowe między Polską a Estonią. Bezpośredni autobus z Warszawy Zachodniej do Tallina (przez Pärnu) kursuje, co tydzień w każdy piątek. Od 17 czerwca 2004 roku działa nowe połączenie autobusowe Kraków - Tallinn. Autobus odjeżdża z Polski we wszystkie dni za wyjątkiem poniedziałku i czwartku, z Estonii również we wszystkie dni za wyjątkiem wtorku i czwartku. Po Estonii sieć połączeń autobusowych obejmuje większość miejscowości, także tych, które leżą w odległych rejonach kraju i na wyspach. Z pewnością dużym ułatwieniem dla turystów są bezpośrednie kursy do ośrodków wypoczynkowych na Saremie. Między Tallinem, a Tartu, Parnawą czy Narwą można spodziewać się nawet ok. 20 kursów dziennie. W relacjach przekraczających 100 km. lepiej korzystać z niewiele droższych autobusów ekspresowych. Trudność sprawia mała liczba bezpośrednich kursów innymi niż Tallin dużymi miastami – często podróż taka wymaga przesiadki w stolicy. Estonia ma dużo połączeń międzynarodowych, w tym z krajami bałtyckimi, skandynawskimi i Rosją realizowanymi głównie przez Eurolines.

Pociąg: Estonia ma bardzo dobrze rozwinięty transport kolejowy. Szlaki kolejowe liczą 968 km. długości. Od najważniejszej linii Tallin-Petersburg w miejscowości Tapa odbija szlak do Tartu, gdzie następuje rozgałęzienie na Valgę i Rygę oraz do rosyjskich Peczor. Inna linia wiedzie do Parnawy, w Lelle odbijając w kierunku Viljandi. Pociągi elektryczne obsługują rejon Tallina, docierając m.in. Paldiski. Pociągi międzynarodowe zapewniają dojazd jedynie do Moskwy.

Samolot: Easy Jet drugi co do wielkości tani przewoźnik w Europie wkroczył do Estonii jesienią 2004 roku. Oferuje loty z Tallina do Berlina i Londynu. Samoloty Easy Jet odlatują z Berlina o 18:35 i są w Tallinie o 21:30. Z Tallina odlatuje o 21:55, a o 22:55 jest w Berlinie. Estońskie linie lotnicze oferują połączenia na trasie Tallinn - Berlin (Tegel). Latają (w obie strony) we wtorki, czwartki i niedziele. Samolot odlatuje z Tallina o 14:15, o 17:05 jest w Berlinie. Odlot z Berlina jest o godzinie 12:35, o 13:30 lądowanie w

Tallinie. PLL LOT utrzymuje codziennie bezpośrednie połączenia z Warszawy do Tallina.¹⁷

Prom: Podstawowym środkiem transportu na liczne wyspy Estonii są promy samochodowe. Wszystkie relacje obsługuje państwowa firma AS Saaremaa Laevakompanii, z którą można zabrać m.in. na Vormsi, Kihnu, Ruhnu.

¹⁷ <http://przewodnik.onet.pl> (pobrano 26.04.2009)

Rozdział III

Rynek recepcji turystycznej

3.1 Rynek Estonii jako część regionu Europy w międzynarodowym ruchu turystycznym

Całkowita liczba przyjazdów turystów do Europy w 2007 r. wynosiła 480 mln., z czego Estonie odwiedziło 1,9 mln. obcokrajowców, co stanowiło 0,4% wszystkich przyjazdów turystów do Europy.

Tab. 1. Przyjazdy turystów zagranicznych na świecie w 2007 r. (mln.)

Piirkond	2004	2005	2006	2007 ^a	Region
Maaailma riigid	764	803	846	898	Countries of the world
Euroopa riigid	424	439	461	480	European countries
Eesti	1,75	1,92	1,94	1,90	Estonia
Eesti turuosa Euroopa turismis, % ^b	0,41	0,44	0,42	0,40	Estonian market share in tourism of Europe, % ^b
Aasia ja Vaikse ookeani riigid	144	155	168	185	States of Asia and the Pacific area
Põhja- ja Lõuna-Ameerika riigid	126	133	136	142	States of North and South America
Aafrika riigid	34	37	41	44	States of Africa
Lähis-Ida riigid	36	39	40	47	States of the Near East

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 18.04.2009)

W 2007 r. całkowite wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie wyniosły 434 mln dolarów. Największy udział w tych wpływach miał subregion Europy Południowo-Śródziemnomorskiej – 166,4 mln dolarów oraz Europy Zachodniej – 149,5 mln dolarów. Na czwartym miejscu znalazła się Europa Środkowo-Wschodnia (48,4 mln dolarów) do której zalicza się Estonię. Jak wynika z tabeli w 2007 r. Estonia uzyskała dochód z turystyki zagranicznej w wysokości 1,04 mln dolarów.

Tab. 2. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie (w mln USD)

	Wpływy			Zmiany				
	W 2000	W 2006	W 2007	waluta	05/04 (%)	06/05 (%)	07/06 (%)	08/07* (%)
Europa	231,303	377,346	434,091					
Północna Europa	36,051	60,265	69,805					
Zachodnia Europa	81,495	131,849	149,512					
Środkowo - Wschodnia Europa	20,348	38,186	48,351					
Azbejdżan	0,063	0,117	0,178	\$	20,0	49,9	52,0	7,2
Białoruś	0,093	0,278	0,306	\$	-6,3	9,7	10,1	10,9
Bułgaria	1,076	2,588	3,130		9,3	5,5	10,8	12,8
Czechy	2,972	5,520	6,618		3,7	11,7	7,7	3,6
Estonia	0,508	1,024	1,035		9,4	4,5	-7,3	19,4
Gruzja	0,097	0,313	0,384	\$	36,7	29,5	22,8	43,8
Węgry	3,757	4,233	4,728	€	4,3	2,0	2,3	11,8
Kazachstan	0,356	0,838	1,013	\$	-2,4	19,6	20,9	5,0
Kirgistan	0,015	0,167	0,346	\$	-3,9	128,8	107,2	
Łotwa	0,131	0,480	0,671		33,6	39,5	28,3	15,5
Litwa	391,000	1,038	1,153		18,4	11,8	1,8	8,9
Polska	5,677	7,239	10,627		-4,9	10,7	30,9	-1,4
Moldowa	0,039	0,112	0,164	\$	13,1	8,3	47,0	34,0
Rumunia	359,000	1,298	1,464	€	109,9	21,4	3,3	33,9
Rosja	3,429	7,628	9,607	\$	6,1	30,0	25,9	37,0
Słowacja	433,000	1,513	2,013		28,5	19,8	10,6	9,7
Ukraina	394,000	3,485	4,597	\$	22,1	11,5	31,9	49,0
Europa Południowa - Śródziemn.	93,409	147,046	166,423					

Źródło: www.intur.com.pl (data odczytu: 18.03.2009)

3.2 Charakterystyka przyjazdów

Turystyka przyjazdowa w Estonii

Zgodnie z danymi zawartymi w Enterprise Estonia, w 2007 r. liczba zagranicznych turystów wynosiła 1,9 mln. – o 2,1 % mniej niż w roku poprzednim. 284850 obcokrajowców (obsługiwanych przez biura podróży) zostało w Estonii na więcej niż

jeden dzień i byli to głównie: Niemcy, Finowie, Szwedzi i Rosjanie. 1,5 mln cudzoziemców zatrzymało się tu tylko na jeden dzień i byli to głównie Finowie (88%). 1,38 mln. podróżujących skorzystało z estońskich obiektów zakwaterowania zbiorowego, zaś pół miliona nocowało u krewnych i znajomych bądź w swoich domkach letniskowych.

Tab. 3. Przyjazdy turystów zagranicznych do Estonii w latach 2004-2007

	2004	2005	2006	2007	
Ööbivad külastajad	1 750 000	1 917 000	1 940 000	1 900 000	Overnight visitors

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 18.03.2009)

Kierunki z których przyjeżdżają turyści i długość ich pobytów

W 2007 r. liczba przyjazdów turystów z głównego dla Estonii rynku – Finlandii, spadła o 6%. Obniżyła się również liczba podróżujących z: Szwecji (15%), Niemiec (3%) oraz Wielkiej Brytanii (9%). W porównaniu do roku poprzedniego, zwiększyła się zaś liczba turystów z: Litwy (14%), Łotwy (19%) i Polski (30%).

W 2007 r. 0,4% wszystkich badanych obcokrajowców przebywało w Estonii trzy bądź więcej miesięcy. Ich dłuższy pobyt związany był z pracą bądź studiami. Z roku na rok najwięcej ankietowanych pozostających w Estonii na dłużej niż trzy miesiące to – Finowie, a w 2007 r. – Finowie i Litwini. Większość ankietowanych obcokrajowców będących w Estonii na mniej niż trzy godziny (8%), brało udział w wycieczkach przejazdowych.¹⁸

Poprzednie podróże turystów zagranicznych do Estonii

Z powodu dużego udziału w estońskim rynku turystycznym sąsiednich krajów, tylko 27% wszystkich ankietowanych turystów odwiedziło Estonie po raz pierwszy w 2007 r. Atrakcyjne segmenty pojawiające się na estońskim rynku turystycznym, przyciągnęły również wielu nowych turystów (będących w Estonii po raz pierwszy) z:

¹⁸ *Tourism. Accommodation 2007*, www.visitestonia.com (data odczytu 16.03.2009)

Włoch (69%), Wielkiej Brytanii (60%), Niemiec (59%), Francji (81%), Norwegii (62%), Danii (43%) oraz Stanów Zjednoczonych (58%).

28% ankietowanych podróżnych odwiedziło Estonię od jednego do pięciu razy zaś 40% zadeklarowało, że było w tym kraju sześć bądź więcej razy.

Dużą liczbą wcześniejszych wizyt w Estonii, odznaczały się wszystkie sąsiednie kraje. Więcej niż sześć razy odwiedziło Estonię – 43% fińskich turystów, 64% łotewskich¹⁹ turystów oraz 58% rosyjskich turystów, zaś 2% łotewskich turystów, 2,9% fińskich turystów i 5,5% rosyjskich turystów odwiedziło Estonię po raz pierwszy.

Najczęściej odwiedzane miejsca podczas pobytu w Estonii

86% wszystkich zagranicznych turystów (włączając podróżujących pociągami), odwiedziło stolicę Estonii – Tallin. Na drugim, trzecim i czwartym miejscu najczęściej odwiedzanych przez obcokrajowców miast znalazły się: Parnu (15%), Tartu (9%) i Saaremaa (4,6%). Tallin stał się głównym celem podróży dla 72% turystów- latem i 80% - zimą, Parnu dla 7% - latem i 4% - zimą a Saaremaa dla 4% - latem i 1% - zimą. Podczas sezonu zimowego, drugim najczęściej odwiedzanym miejscem w Estonii staje się Valga – 5% turystów (latem – 1%).

Tab. 4. Najczęściej odwiedzane miejsca podczas podróży do Estonii

Külastatud koht	Keskmine Average	Soome Finland	Rootsi Sweden	Saksamaa Germany	Suurbritannia United Kingdom	Läti Latvia	Muu EL27 Other EU27	EL27 kokku Total EU27	Vene-maa Russia	Muu Other	Place visited
Tallinn	79	88	96	91	97	29	78	81	47	85	Tallinn
Narva	4	0	1	4	2	3	2	1	25	3	Narva
Rakvere	1	0	0	4	2	1	2	1	3	2	Rakvere
Lahemaa/ Palmse	14	7	7	23	11	23	25	14	9	21	Lahemaa/ Palmse
Pärnu	2	0	3	6	3	0	4	2	2	5	Pärnu
Haapsalu	4	2	2	10	4	8	8	5	2	6	Haapsalu
Saaremaa	8	4	3	17	8	12	12	8	9	11	Saaremaa
Hiumaa	2	1	1	3	2	4	4	2	1	4	Hiumaa
Tartu	2	1	0	5	1	2	2	2	0	2	Tartu
Viljandi	1	0	0	6	2	0	3	1	0	3	Viljandi
Otepää	1	0	0	3	1	1	2	1	0	2	Otepää
Võru	1	0	0	4	1	1	1	1	4	1	Võru
Valga	2	1	0	2	1	10	2	2	0	2	Valga
Muud	8	3	4	10	5	6	6	5	37	7	Other
Vastanute arv	4 493	1 371	514	312	232	438	589	3 456	462	1 164	Number of respondents

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 18.03.2009)

¹⁹ Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 15.03.2009)

Podział turystów zagranicznych ze względu na cel podróży

W 2007 r. ponad połowa (55%) zagranicznych turystów przybyła do Estonii w celach wakacyjnych (z nich 64% latem a 41% zimą). Zakupy stały się głównym celem dla 7% ankietowanych odwiedzających (z nich 5% latem a 9% zimą), podróże w celach biznesowych (konferencje, sympozja, płacone przez zagraniczne kraje) dla 4% a praca w Estonii (z estońską pensją) dla 2% (z nich 1% latem a 2% zimą). 13% badanych turystów zadeklarowało, że dla nich głównym celem pobytu w Estonii są inne typy podróży biznesowych (z zagraniczną pensją), 12% odwiedziło krewnych i znajomych a 5% określiło swą podróż jako tranzyt.

Większość turystów z odległych państw, zaplanowała swą podróż do Estonii w celach typowo wakacyjnych – Włosi 71%, Amerykanie 60%, Niemcy 66%, Anglicy 66%. W porównaniu do 2006 r., spędzanie wakacji w Estonii było również głównym celem dla podróżujących z sąsiednich państw takich jak: Finlandia 65% (w ubiegłym roku 46%), Łotwa 37% (w ubiegłym roku 22%) i Litwa 39% (w ubiegłym roku 21%).

W 2007 r. liczba osób przybywających do Estonii na zakupy spadła o 2%. Zaledwie 7% turystów zadeklarowało, że owe zakupy, to główny cel ich podróży (najwięcej odwiedzających pochodziło z Finlandii – 16% i Łotwy – 11%).

Odwiedziny u krewnych i znajomych stały się głównym celem dla 12% turystów. Z roku na rok w tej grupie podróźnych dominują Rosjanie – 55% w 2006 r., 53% w 2007 r.

Tab. 5. Turyści zagraniczni według celów podróży (%)

Reisi eesmärk	Kesk- mine Average	Soome Finland	Rootsi Sweden	Saksamaa Germany	Suur- britannia United Kingdom	Läti Latvia	Muu EL27 Other EU27	EL27 kokku Total EU27	Vene- maa Russia	Muu Other	Purpose of trip
Puhkusereis	55	65	66	66	66	37	55	60	17	57	Recreation/holiday
Tööalane konverents või seminar	4	2	5	5	6	3	4	3	4	4	Conference, seminar (business trip)
Töötamine Eestis (tasu Eestist)	2	1	1	3	0	3	2	2	2	2	Working in Estonia (salary from Estonia)
Muu tööalane reis (tasu välismaalt)	13	6	11	15	10	18	22	12	12	20	Other business trip (salary from abroad)
Ostureis	7	16	6	0	0	11	0	8	2	0	Shopping
Transiitreis	5	5	3	4	4	10	9	6	2	5	Transit
Ravireis	1	2	2	0	0	0	0	1	1	1	Health treatment
Sugulaste, tuttavate külastamine	12	4	5	5	12	13	5	6	53	9	Visiting relatives, friends
Õppimine	1	0	1	1	0	1	2	1	0	1	Studying
Muu eesmärk	2	0	0	1	2	3	1	1	7	1	Other purpose
KOKKU	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	TOTAL

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 18.03.2009)

Udział turystów zagranicznych w różnych czynnościach

60% wszystkich zagranicznych turystów, zwiedzało Estonię bez przewodnika. 25% obcokrajowców odwiedziło muzea bądź wystawy, 23% preferowało odpoczynek w miejscach naturalnego piękna (parki narodowe, rezerваты przyrody, itp.), 16% brało udział w wydarzeniach kulturalnych, 12% uczestniczyło w zorganizowanym przez biura podróży zwiedzaniu, 9% zaangażowanych było w sport (wliczając uczestnictwo w wydarzeniach sportowych), 70% udało się na zakupy, 78% wybrało się do restauracji/pubów/kawiarni, 15% korzystało z uroków nocnego życia i 10% skorzystało z usług oferowanych przez gabinety odnowy biologicznej.

Zorganizowane zwiedzanie z przewodnikiem było popularne wśród m.in. turystów z: Francji (33%), Niemiec (24%), Norwegi (25%), Wielkiej Brytanii (17%), Stanów Zjednoczonych i Kanady (21%) (tylko 4% odwiedzających z Łotwy skorzystało z usług przewodnickich). Podróżowanie na własną rękę było ulubioną aktywnością m.in. obcokrajowców z: Wielkiej Brytanii (78%), Niemiec (73%) i Szwecji (68%). Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych było popularne wśród m.in. podróżnych z: Wielkiej Brytanii (26%) oraz Niemiec (20%). Zakupy były ulubioną czynnością m.in. turystów z: Fin (87%), Szwecji (76%) i Wielkiej Brytanii (70%). Z usług gastronomicznych najczęściej korzystali m.in. odwiedzający z: Wielkiej Brytanii (92%), Szwecji (87%) oraz Fin (83%). Zwiedzanie wystaw i muzeów było popularne wśród m.in. cudzoziemców z: Wielkiej Brytanii (43%) i Niemiec (40%). Odpoczynek w miejscach naturalnego piękna preferowali m.in. turyści z: Rosjanie (50%)

Tab. 6. Udział turystów zagranicznych w różnych czynnościach (%)

Tegevused	Keskmine Average	Soome Finland	Rootsi Sweden	Saksamaa Germany	Suurbritannia United Kingdom	Läti Latvia	Muu EL27 Other EU27	EL27 kokku Total EU27	Vene-maa Russia	Muu Other	Activities
Organiseeritud ekskursioon (giidiga)	12	5	12	24	17	4	20	11	8	21	Guided sightseeing tour or excursion
Iseseisev vaatamis-väärsustega tutvumine	60	54	68	73	78	33	66	60	40	72	Sightseeing on your own (without a guide)
Kultuuriüritused	16	10	12	20	26	17	20	15	16	23	Cultural events
Muuseumi, näituse külastamine	25	14	24	40	43	17	36	25	15	38	Visiting a museum or an exhibition
Matkamine või viibimine looduses	23	13	12	33	20	31	30	20	50	26	Hiking or recreation in the nature
Muu aktiivne harrastus või sport, spordi-võistluse jälgimine	9	4	4	9	12	15	13	8	15	13	Physical exercise or sports, watching sports contests
Sisseostude tegemine	70	87	76	61	70	41	60	72	51	65	Shopping
Restorani/pubis/kohvikus käimine	78	83	87	77	92	52	83	81	48	85	Going to the restaurant/pub/café
Ööelu	15	10	12	11	36	9	21	14	10	21	Nightlife
Ilu- või raviteenuste kasutamine	10	13	12	3	10	4	7	10	7	11	Using beauty or health services

* Ankeet võimaldas mitut vastust.

* Several answers were possible.

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 18.03.2009)

Sposób organizacji wyjazdu do Estonii przez turystów zagranicznych

W 2007 r. 67% wszystkich obcokrajowców zaplanowało swą podróż do Estonii samodzielnie (w 2006 r. – 66%), 21% zakupiło gotowe pakiety w biurach podróży (w 2006 r. 25%), a reszta (12%) skorzystała z możliwości zakupu tylko niektórych usług oferowanych przez biura. W porównaniu do ubiegłych lat, spadła liczba osób korzystających z pomocy biur podróży. Było to niewątpliwie spowodowane pojawieniem się licznych, tańszych i lepszych połączeń transportowych z Estonią. Turyści z Finlandii i Szwecji preferowali pakiety podróżne, odpowiednio 32% (w 2006 r. 33%) i 34% (w 2006 r. 42%). Zaledwie kilka procent odwiedzających z Łotwy i Litwy zakupiło z biurach gotowe pakiety.

Tab. 7 Sposób organizacji wyjazdu do Estonii (%)

Reisi- korraldus	Kesk- mine <i>Average</i>	Soome <i>Finland</i>	Rootsi <i>Sweden</i>	Saksamaa <i>Germany</i>	Suur- britannia <i>United Kingdom</i>	Läti <i>Latvia</i>	Muu EL27 Other EU27	EL27 kokku Total EU27	Vene- maa <i>Russia</i>	Muu Other	Organisation of the trip
Ostis valmisreisi	21	32	34	28	13	1	17	25	4	16	<i>Bought a package tour</i>
Kasutas üksikuid reisifirma teenuseid	12	11	11	18	15	4	14	12	6	16	<i>Used some services of a travel agency</i>
Iseseisev reisikorraldus	67	57	55	54	72	95	68	63	90	68	<i>Independent organisation of the trip</i>
KOKKU	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	<i>TOTAL</i>

* Ümardamise tõttu ei võrdu arvude liitmise tulemus alati summaarse näitavuga.

* Due to rounding, the column sums are not always equal with the total.

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 10.03.2009)

Opinie turystów zagranicznych na temat pobytu w Estonii

W 2007 r. 66% ankietowanych obcokrajowców stwierdziło, iż podróż do Estonii sprostała ich oczekiwaniom, 26% uznało że była lepsza a 5% oceniło swój pobyt jako zdecydowanie udany. 60% turystów z Wielkiej Brytanii, 45% turystów z Niemiec, 34% turystów z Szwecji, 55% turystów z Francji, 58% turystów z Włoch, 57% turystów z Kanady i Stanów Zjednoczonych oceniło swą podróż do Estonii jako lepszą i zdecydowanie udaną. 85% turystów z Fin, 77% turystów z Rosji, 75% turystów z Łotwy oraz 64% turystów ze Szwecji stwierdziło iż pobyt w Estonii sprostał ich oczekiwaniom.

Negatywne opinie na temat pobytu wydało 1,9% (w 2006 r. 2,3%) ankietowanych obcokrajowców. Najniższe oceny o podróży wydawali turyści z Kanady i Stanów Zjednoczonych (3,5%).

Tab. 8 Opinie turystów na temat podróży do Estonii (%)

Hinnang	Kesk- mine <i>Average</i>	Soome <i>Finland</i>	Rootsi <i>Sweden</i>	Saksamaa <i>Germany</i>	Suurbritannia <i>United Kingdom</i>	Läti <i>Latvia</i>	Muu EL27 <i>Other EU27</i>	EL27 kokku <i>Total EU27</i>	Vene- maa <i>Russia</i>	Muu <i>Other</i>	Assessment
Palju parem ootusest	5	2	3	6	7	3	7	4	10	9	<i>Much better than expected</i>
Parem ootusest	26	11	31	39	53	19	37	25	11	39	<i>Better than expected</i>
Vastas ootusele	66	84	64	53	38	75	54	69	77	50	<i>As expected</i>
Halvem ootusest	2	2	1	1	2	3	1	2	2	1	<i>Worse than expected</i>
Palju halvem ootusest	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	<i>Much worse than expected</i>
Vastamata	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	<i>Not answered</i>
KOKKU ^a	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	<i>TOTAL ^a</i>

^a Ümardamise tõttu ei võrdu arvude liitmise tulemus alati summaarse näitarvuga.

^a Due to rounding, the column sums are not always equal with the total.

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 11.03.2009)

Obiekty zakwaterowania zbiorowego w Estonii

Zapotrzebowanie na usługi hotelarskie w Estonii, rosną z roku na rok. W 2007 r. turyści mogli skorzystać z noclegu w 984 obiektach zakwaterowania zbiorowego z 45000 łózkami. Przez cały rok 19303 pokoi z 44611 łózkami było udostępnionych podróżnym. 16% pokoi i 24% łóżek dołożono podczas sezonu turystycznego.

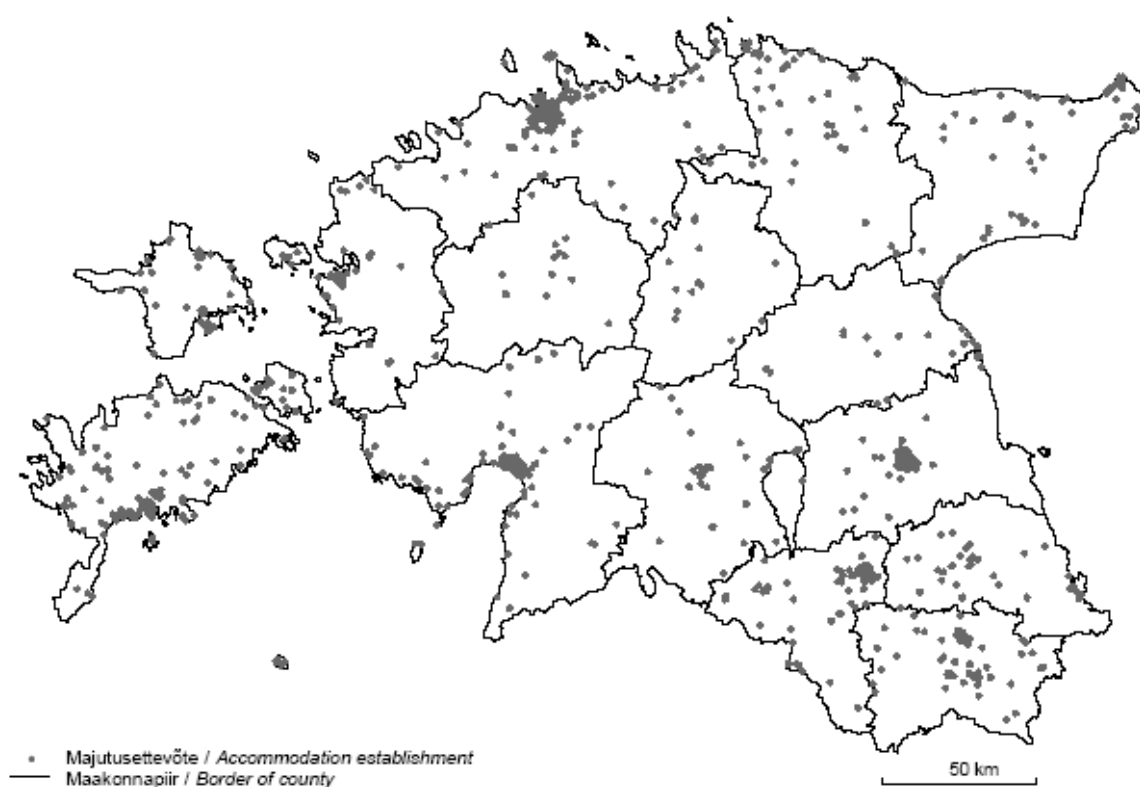
W 2007 r. 2,34 mln. turystów skorzystało z usług hotelarskich. W 2007 r. tak jak i w 2006 r. spadek liczby obcokrajowców zatrzymujących się na nocleg w Estonii zrekompensował znaczny rozwój turystyki krajowej. W związku ze wzrostem liczby estońskich turystów, całkowita liczba podróżnych korzystających z noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego zwiększyła się o 3,7% a długość ich pobytów o 2,9%.

Tab. 9 Obiekty zakwaterowania zbiorowego w Estonii

Aasta Year	Majutuskohad Accommodation establishments	Toad Rooms	Voodikohad Beds	Keskmiselt voodikohti toas Average number of beds in a room
1996	174	5 147	10 826	2,10
1997	200	5 445	11 320	2,08
1998	237	6 409	13 668	2,13
1999	329	7 323	16 034	2,19
2000	350	7 599	16 292	2,14
2001	398	8 452	17 956	2,12
2002	420	10 845	22 849	2,11
2003	543	12 445	27 487	2,21
2004	609	14 953	32 899	2,20
2005	784	16 610	38 088	2,29
2006	951	17 811	40 850	2,29
2007	984	19 303	44 611	2,31

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 11.03.2009)

Map. 3 Obiekty zakwaterowania zbiorowego w Estonii 2007 r.

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 11.03.2009)

Liczba zakwaterowanych turystów zagranicznych w obiektach noclegowych Estonii oraz liczba odbytych przez nich noclegów.

1.38 mln. (3% spadek) zagranicznych turystów, skorzystało z noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego. Długość pobytów obcokrajowców w tych obiektach wyniosła 2,9 mln. – to o 3% bądź 105000 nocy mniej niż w 2006 r.

W 2007 r. w obiektach noclegowych Estonii zakwaterowało się z:

- Północnej Europy m.in. – 707124 turystów z Fin, 56113 turystów z Wielkiej Brytanii, 90221 z Szwecji, 55999 turystów z Norwegii
- Zachodniej Europy m.in. – 87109 turystów z Niemiec, 17813 turystów z Francji, 6085 turystów z Austrii
- Środkowo-Wschodniej Europy m.in. – 35561 turystów z Litwy, 74667 turystów z Łotwy, 18555 turystów z Polski, 56407 turystów z Rosji
- Południowej Europy m.in. – 24901 turystów z Włoch, 2712 turystów z Grecji, 17454 turystów z Hiszpanii, 2763 turystów z Portugalii
- Azji – 11335 turystów
- Afryki – 1013 turystów
- Stanów Zjednoczonych – 22169 turystów
- Kanady – 3677 turystów
- Środkowej i Południowej Ameryki – 1941 turystów
- Australii i Oceanii – 5766 turystów.

W 2007 r. liczba odbytych noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego wynosiła dla:

- Północnej Europy m.in. – turystów z Fin – 1,4 mln. noclegów, turystów z Wielkiej Brytanii – 140230 noclegów, turystów z Szwecji – 195748 noclegów, turystów z Norwegii – 148254 noclegów
- Zachodniej Europy m.in. – turystów z Niemiec – 177355 noclegów, turystów z Francji – 37791 noclegów, turystów z Austrii – 14034 noclegów
- Środkowo-Wschodniej Europy m.in. – turystów z Litwy – 61207 noclegów, turystów z Łotwy – 119429 noclegów, turystów z Polski – 38274 noclegów, turystów z Rosji – 149663 noclegów
- Południowej Europy m.in. – turystów z Włoch – 60393 noclegów, turystów z Grecji – 6451 noclegów, turystów z Hiszpanii – 35442 noclegów, turystów z Portugalii – 6201 noclegów

- Azji – 23013 noclegów
- Afryki – 2736 noclegów
- Stanów Zjednoczonych – 53599 noclegów
- Kanady – 8982 noclegów
- Środkowej i Południowej Ameryki – 4075 noclegów
- Australii i Oceanii – 13062 noclegów.

W 2007 r. liczba Finów zakwaterowanych w obiektach noclegowych spadła o 6%. Tylko w kwietniu i grudniu przybyło ich więcej (niż w roku poprzednim o tej samej porze) i skorzystało z usług hotelarskich – odpowiednio 6% i 8%. Wzrost liczby podróżnych z tegoż kraju, był wynikiem wczesnego rozpoczęcia i późnego zakończenia sezonu szybkich promów kursujących pomiędzy Tallinem a Helsinkami w porównaniu do 2006 r.

Liczba obcokrajowców z trzech równie ważnych dla estońskiego rynku krajów, także spadła – Szwecja (15%), Niemcy (3%) i Wielka Brytania (9%). Powodem spadku przyjazdów turystów z Szwecji była łotewska, aktywna kampania marketingowa prowadzona przez cały rok w tym kraju. Ponadto Szwecja i Łotwa ustaliły niskie koszty połączeń statków i samolotów dla podróżnych. W przypadku Niemiec i Wielkiej Brytanii spadek przyjazdów turystów spowodowany był niewystarczającą liczbą połączeń transportowych.

Liczba turystów z Rosji korzystających z noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego w Estonii była wysoka podczas całego 2006 r., jednak polityczne napięcia między tymi krajami w 2007 r. spowodowały spadek ilości odwiedzających z Rosji o więcej niż ¼ w porównaniu do roku ubiegłego.

W 2007 r. liczba podróżnych z: Łotwy, Litwy i Polski korzystających z usług noclegowych znacznie wzrosła – odpowiednio o 14%, 19% i 30% więcej niż w 2006 r. Również liczba turystów z Norwegii wzrosła o 15%, ale w ciągu ostatniego miesiąca roku wzrost ten spowolniał.

Tab. 10 Liczba zakwaterowanych turystów według kraju pochodzenia

Riik	2004	2005	2006	2007	Country
KOKKU	1 922 126	2 072 586	2 259 087	2 343 044	TOTAL
Albaania	...	141	92	113	Albania
Austria	5 757	9 368	9 559	6 085	Austria
Belgia	4 043	4 940	5 886	6 094	Belgium
Bulgaaria	...	688	913	847	Bulgaria
Eesti	547 712	619 168	831 504	962 721	Estonia
Hispaania	12 177	15 533	15 148	17 454	Spain
Holland	10 490	12 714	13 688	12 229	Netherlands
Iirimaa	3 058	4 841	4 179	3 699	Ireland
Island	916	2 209	1 742	2 159	Iceland
Itaalia	25 642	26 712	26 753	24 901	Italy
Kreeka	1 564	1 696	1 731	2 712	Greece
Küpros	...	223	251	549	Cyprus
Leedu	20 555	24 703	29 889	35 561	Lithuania
Luksemburg	454	561	584	590	Luxembourg
Läti	40 956	51 558	65 559	74 667	Latvia
Malta	...	169	127	118	Malta
Norra	35 798	41 273	48 863	55 999	Norway
Poola	11 301	14 194	14 240	18 555	Poland
Portugal	2 781	3 488	2 697	2 763	Portugal
Prantsusmaa	15 086	16 921	16 510	17 813	France
Rootsi	89 042	108 234	105 939	90 221	Sweden
Rumeenia	...	800	708	1 033	Romania
Šaksamaa	85 643	109 346	90 073	87 109	Germany
Šveits	4 694	5 258	5 202	5 364	Switzerland
Slovakkia	564	1 255	830	909	Slovakia
Sloveenia	740	1 298	2 206	1 171	Slovenia
Soome	843 871	799 139	749 132	707 124	Finland
Suurbritannia	38 903	62 926	61 393	56 113	United Kingdom
Taani	13 915	15 407	16 206	14 053	Denmark
Tšehhi	4 433	5 046	4 696	5 465	Czech Republic
Türgi	461	475	579	980	Turkey
Ukraina	...	1 861	3 192	3 648	Ukraine
Ungari	2 267	3 464	3 322	3 638	Hungary
Venemaa	42 348	53 427	67 201	56 407	Russia
Muud Euroopa riigid	16 520 ^a	11 194	13 053	16 655	Other European countries
Aafrika riigid	641	1 033	723	1 013	Total Africa
Aasia riigid	10 342	11 351	12 640	11 335	Total Asia
Jaapan	7 362	8 066	8 093	6 799	Japan
Ameerika Ühendriigid	19 411	19 506	19 856	22 169	United States
Kanada	2 981	3 254	2 931	3 677	Canada
Lõuna- ja Kesk-Ameerika riigid	1 056	1 277	1 572	1 941	Total Central and South America
Austraalia, Okeaania	3 114	3 779	5 023	5 766	Australia, Oceania
Austraalia	2 457	3 174	4 002	4 799	Australia
Muud riigid	2 890	2 156	2 695	1 624	Other countries

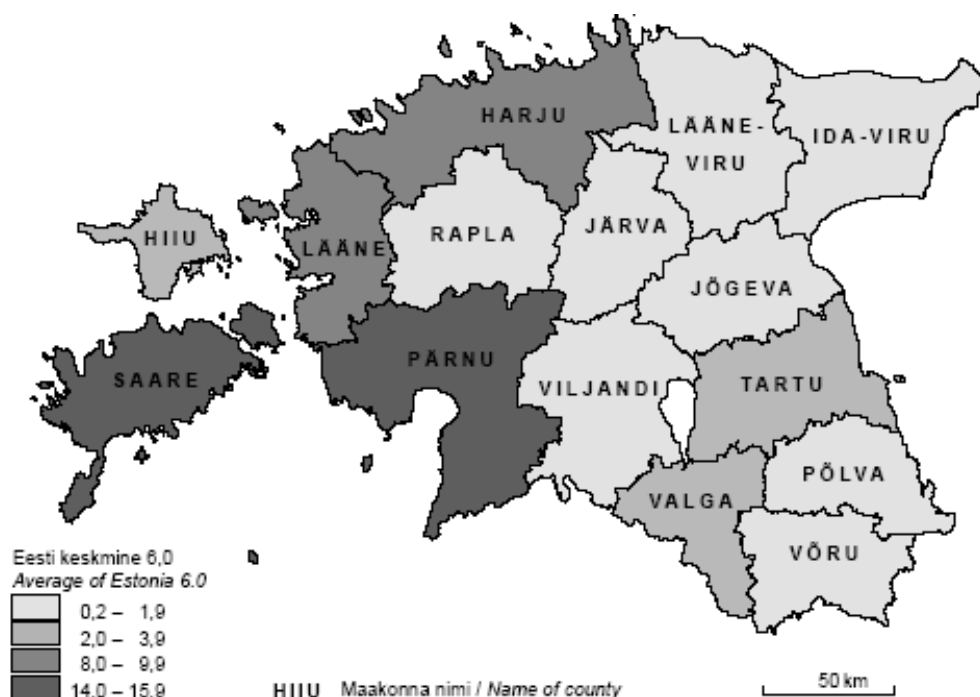
Žródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

**Tab. 11 Liczba nocy spędzonych w obiektach zakwaterowania zbiorowego Estonii
według kraju pochodzenia turystów**

Riik	2004	2005	2006	2007	Country
KOKKU	3 757 715	4 111 577	4 543 330	4 674 501	TOTAL
Albaania	...	374	238	315	Albania
Austria	10 620	22 543	22 128	14 034	Austria
Belgia	8 458	10 269	13 303	11 839	Belgium
Bulgaaria	..	1 851	3 365	2 272	Bulgaria
Eesti	1 010 909	1 129 118	1 522 963	1 759 045	Estonia
Hispaania	21 878	28 634	29 362	35 442	Spain
Holland	21 698	26 095	29 145	26 873	Netherlands
Iirimaa	6 843	12 053	11 400	10 339	Ireland
Island	1 915	5 953	4 965	6 347	Iceland
Itaalia	52 507	59 553	61 348	60 393	Italy
Kreeka	3 149	4 689	4 347	6 451	Greece
Küpros	..	782	668	1 448	Cyprus
Leedu	32 068	40 925	52 202	61 207	Lithuania
Luksemburg	1 026	1 289	1 478	1 257	Luxembourg
Läti	59 532	74 880	101 300	119 429	Latvia
Malta	...	493	317	312	Malta
Norra	81 288	105 432	134 741	148 254	Norway
Poola	22 681	26 459	31 802	38 274	Poland
Portugal	5 113	6 745	5 637	6 201	Portugal
Prantsusmaa	28 962	33 990	35 817	37 791	France
Rootsi	184 871	235 202	236 998	195 748	Sweden
Rumeenia	...	1 926	2 380	2 955	Romania
Saksamaa	163 842	215 892	185 550	177 355	Germany
Šveits	8 905	10 697	11 058	11 019	Switzerland
Slovakkia	1 128	3 230	2 320	2 461	Slovakia
Sloveenia	1 352	2 685	3 520	2 634	Slovenia
Soome	1 664 799	1 581 685	1 501 481	1 425 926	Finland
Suurbritannia	94 843	159 141	155 667	140 230	United Kingdom
Taani	28 510	32 445	34 358	30 946	Denmark
Tšehhi	9 127	8 183	9 065	10 859	Czech Republic
Türgi	1 049	1 098	1 911	2 779	Turkey
Ukraina	...	4 492	7 482	10 079	Ukraine
Ungari	4 844	8 063	8 842	15 442	Hungary
Venemaa	101 546	138 508	176 862	149 663	Russia
Muud Euroopa riigid	36 304 ^a	23 647	32 542	39 554	Other European countries
Aafrika riigid	1 281	2 648	1 844	2 736	Total Africa
Aasia riigid	19 684	21 699	27 941	23 013	Total Asia
Jaapan	14 174	15 350	15 516	12 246	Japan
Ameerika Ühendriigid	44 492	44 349	49 460	53 599	United States
Kanada	7 245	8 352	7 563	8 982	Canada
Lõuna- ja Kesk-Ameerika riigid	2 179	2 527	3 084	4 075	Total Central and South America
Austraalia, Okeaania	6 307	7 892	11 368	13 062	Australia, Oceania
Austraalia	5 075	6 704	9 200	10 713	Australia
Muud riigid	6 760	5 129	5 508	3 861	Other countries

Žródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Map. 4 Liczba nocy spędzonych w obiektach zakwaterowania zbiorowego przez obcokrajowców

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Liczba zakwaterowanych obcokrajowców według miesięcy

W 2007 r. turyści zagraniczni najchętniej przyjeżdżali i korzystali z obiektów noclegowych Estonii w sezonie letnim, szczególnie w: lipcu – 212653 zakwaterowanych obcokrajowców, sierpniu – 174132 zakwaterowanych obcokrajowców i czerwcu – 156547 zakwaterowanych obcokrajowców. W sezonie zimowym turyści zagraniczni znacznie rzadziej odwiedzali Estonię. Najmniej obcokrajowców skorzystało z zakwaterowania w obiektach noclegowych w styczniu – 57467 zakwaterowanych i lutym – 64581 zakwaterowanych.

Tab. 12 Liczba zakwaterowanych turystów według miesięcy

Periood	Kokku <i>Total</i>	Eesti elanikud <i>Residents of Estonia</i>	Väliskülased <i>Foreign visitors</i>	Period
2005				2005
Jaauar	95 141	38 802	56 339	January
Veebruar	107 975	41 887	66 088	February
Märts	127 305	42 065	85 240	March
Aprill	145 169	37 857	107 312	April
Mai	190 092	43 082	147 010	May
Juuni	229 757	65 197	164 560	June
Juuli	309 498	84 929	224 569	July
August	264 118	74 301	189 817	August
September	175 693	42 924	132 769	September
Oktoober	156 601	45 782	110 819	October
November	132 534	45 641	86 893	November
Detsember	138 703	56 701	82 002	December
2006				2006
Jaauar	108 775	51 629	57 146	January
Veebruar	117 637	55 423	62 214	February
Märts	140 091	63 505	76 586	March
Aprill	158 957	52 054	106 903	April
Mai	194 640	56 706	137 934	May
Juuni	253 525	83 510	170 015	June
Juuli	330 435	113 065	217 370	July
August	290 953	102 112	188 841	August
September	189 724	60 877	128 847	September
Oktoober	169 059	59 177	109 882	October
November	148 793	59 936	88 857	November
Detsember	156 498	73 510	82 988	December
2007				2007
Jaauar	116 406	58 939	57 467	January
Veebruar	131 840	67 259	64 581	February
Märts	146 912	69 349	77 563	March
Aprill	172 696	60 661	112 035	April
Mai	197 623	67 584	130 039	May
Juuni	256 842	100 295	156 547	June
Juuli	339 256	126 603	212 653	July
August	302 378	128 246	174 132	August
September	188 947	67 518	121 429	September
Oktoober	168 624	66 946	101 678	October
November	154 315	68 187	86 128	November
Detsember	167 205	81 134	86 071	December

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Liczba zakwaterowanych w obiektach noclegowych zagranicznych i krajowych turystów w poszczególnych okręgach Estonii

W 2007 r. najwięcej zagranicznych i krajowych turystów skorzystało z obiektów noclegowych w takich okręgach jak: Harju – 1,24 mln. zakwaterowanych turystów, Tallinie – 1,14 mln. zakwaterowanych turystów, Parnu – 268237 zakwaterowanych turystów, Tartu – 152097, Saare – 149814 zakwaterowanych turystów i Vlgä – 107363 zakwaterowanych turystów.

Liczba zagranicznych turystów oraz średnia długość ich pobytów zmalała w wielu tych regionach. Liczba odbytych noclegów spadła w: Tallinie o 2,5%, Parnu o 6%, Tartu o 14% oraz Harju o 11%. Ilość zakwaterowanych turystów wzrosła jedynie w dwóch

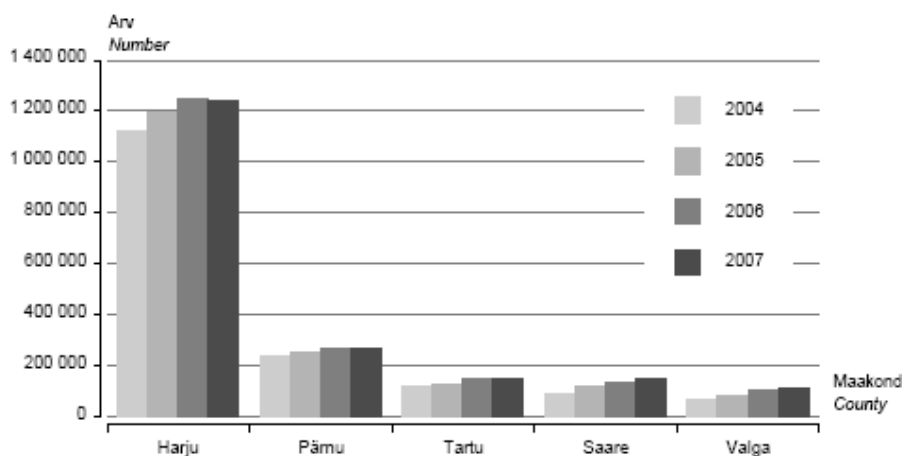
okręgach Ida-Viru i Laane, jednak długość ich pobytów tam spadła. Oba te wskaźniki wzrosły jedynie w okręgu Saare (pobyty – 13%).

Tab. 13 Liczba zakwaterowanych zagranicznych i krajowych turystów w poszczególnych okręgach Estonii

Maakond	Majutuseettevõtted	Voodid	Voodikohtade täitumus, %	Majutatatud	Ööbimised
County	Accommodation establishments	Beds	Room occupancy rate, %	Accommodated tourists	Nights spent
KOKKU/TOTAL	984	44 611	37	2 343 044	4 674 501
Harju	187	16 195	45	1 240 812	2 307 388
Tallinn	137	14 212	47	1 140 764	2 102 222
Hiiu	46	947	17	22 309	38 033
Ida-Viru	63	3 167	27	114 533	255 048
Jõgeva	19	476	27	12 419	31 094
Järva	14	374	20	10 175	18 375
Lääne	46	1 618	36	70 610	169 497
Lääne-Viru	50	1 856	21	66 885	110 958
Põlva	31	1 010	37	31 481	95 289
Pärnu	132	6 696	40	268 237	731 655
Pärnu linn/city	76	4 470	48	231 152	676 440
Rapla	13	295	15	8 237	11 825
Saare	162	4 526	34	149 814	321 493
Tartu	58	2 543	34	152 097	237 694
Tartu linn/city	39	1 919	40	132 521	205 056
Valga	74	2 396	26	107 363	189 144
Viljandi	37	1 059	21	39 613	60 563
Võru	52	1 453	23	48 459	96 445

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Rys. 1. Liczba zakwaterowanych zagranicznych i krajowych turystów w poszczególnych okręgach Estonii

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Przeciętne wydatki zagranicznych turystów w Estonii

Według badań Foreign Visitors 2007, przeciętne wydatki zagranicznych turystów w Estonii były wyższe niż w poprzednich latach. W 2004 r. średnie wydatki jednego odwiedzającego wynosiły 2,451 kroons, w 2005 r. – 2,377 kroons, w 2006 r. – 2,162 kroons a w 2007 r. – 2,624 kroons. Wydatki w sezonie letnim w poprzednich latach utrzymywały się mniej więcej na tym samym poziomie, lecz w 2007 r. odnotowano ich znaczny wzrost. W latach 2004-2006 przeciętne wydatki w sezonie letnim utrzymywały się na poziomie 2,369 i 2,394 kroons, a w 2007 r. wskaźnik ten wzrósł do 2,686 kroons. Wydatki w sezonie zimowym w 2007 r. również wzrosły (2,506 kroons) lecz nie przekroczyły poziomu z 2004 r. (2,627), były natomiast wyższe niż w 2005 r. (2,342 kroons) i 2006 r. (1,734 kroons).

Tab. 14 Przeciętne wydatki zagranicznych turystów w Estonii (kroons)

Reisi kestus	Kulutused, krooni inimese kohta <i>Expenditures, kroons per person</i>	ööbimise kohta <i>per overnight stay</i>	Vastanute arv <i>Number of respondents</i>	Duration of trip
Ööbivad külastajad	3 825	1 278	2 130	Overnight visitors
Soomest	3 594	1 379	2 849	from Finland
1–2 ööbimist	2 309	2 650	1 454	1–2 overnight stays
3–6 ööbimist	4 550	1 931	900	3–6 overnight stays
vähemalt 7 ööbimist	5 837	686	495	at least 7 overnight stays
Uhepäevakülastajad	627	...	866	Same-day visitors
Soomest	866	...	1 483	from Finland
Keskmine kulutus külastaja kohta	2 624	1 563	4 332	Average expenditure per visitor

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Rozdział IV

Rynek emisji turystycznej

4.1 Zagraniczne wyjazdy mieszkańców Estonii

Według badań Tourism of Estonian Population, w 2007 r. mieszkańcy Estonii odbyli 714500 zagranicznych podróży. Ich wycieczki do innych krajów stały się nie tylko dłuższe ale i dalsze.

Sąsiadująca z Estonią – Finlandia była głównym celem dla 19,6% zagranicznych wycieczek, Rosja dla – 10,8%, Litwa – 3,4%, Łotwa dla – 10,2% Szwecja dla – 7,9% oraz Niemcy dla – 5,7%. Estończycy rzadziej wybierali wycieczki do: Azji, Ameryki i Afryki (było ich razem 15,1%).

Głównymi celami podróży zagranicznych estońskich turystów były: wakacje (45%), bussines (32%) oraz odwiedziny u krewnych i znajomych (20%).

W 2007 r. Estończycy coraz częściej decydowali się na noclegi w hotelach, pensjonatach, itp. – 52% (w 2006 r. – 49%), a coraz rzadziej na noclegi u krewnych i znajomych – 27% (w 2006 r. – 31%).

W 2007 r. 43% estońskich turystów spędziło zagranicą od 1 do 3 nocy, 34% od 4 do 7 nocy, 16,7% od 8 do 14 nocy oraz 4,7% od 15 do 28 nocy. Średnio 6 nocy (tyle samo co w 2006 r.) wynosiły pobyty Estończyków w innych krajach. Czas trwania ich podróży wydłużył się w przypadku odwiedzin u krewnych i znajomych – średnio do 6-8 nocy. Przeciętna długość pobytów na wakacjach i innych wycieczkach wynosiła – 6 noclegów, a podczas podróży bussinesowych - 5 noclegów.

Najczęstszym środkiem transportu wybieranym przez mieszkańców Estonii w 2007 r., był transport lotniczy (36%), następnie samochodowy (25%) i wodny (19%). W porównaniu z rokiem ubiegłym udział transportu wodnego w podróżach spadł, zaś transportu drogowego i lotniczego wzrósł.

61% Estończyków zaplanowało swą podróż samodzielnie, 21,4% zakupiło gotowe pakiety w biurach podróży a 12,1% skorzystało z możliwości zakupu tylko niektórych usług oferowanych przez biura.

Tab. 15 Zagraniczne wyjazdy mieszkańców Estonii (%)

Näitaja	2004	2005	2006	2007	Indicator
Reise kokku	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>Trips, total</i>
Reisi kestus					<i>Duration of trip</i>
Ühepäevakülastajad	15,8	19,6	11,3	...	<i>Same-day visitors</i>
Ööbivad külastajad	84,2	80,4	88,7	...	<i>Overnight visitors</i>
1–3 ööd	41,3	48,3	39,6	42,9	<i>1–3 nights</i>
4–7 ööd	37,5	23,6	36,1	34,0	<i>4–7 nights</i>
8–14 ööd	14,0	16,3	19,3	16,7	<i>8–14 nights</i>
15–28 ööd	5,5	8,3	3,6	4,7	<i>15–28 nights</i>
29–91 ööd	...	3,6	...	...	<i>29–91 nights</i>
92–365 ööd	-	-	-	-	<i>92–365 nights</i>
Reisi peamine eesmärk					<i>Main purpose of trip</i>
Tööreis	39,9	37,0	27,5	32,3	<i>Business or professional trip</i>
Puhkusereis	34,2	31,3	48,8	44,5	<i>Holiday</i>
Tuttavate või sugulaste külastamine	16,3	21,9	19,2	19,9	<i>Visiting friends or relatives</i>
Muu reis (ostureis, ravireis jm)	9,6	9,7	4,5	3,2	<i>Other (shopping, health treatment, etc.)</i>
Majutatud					<i>Accommodation</i>
Hotell ja hotellilaadne majutustevõte	42,3	43,3	49,0	51,7	<i>Hotel and similar establishment</i>
Spetsialiseeritud majutustevõte	10,3	12,5	10,4	8,4	<i>Special accommodation establishment</i>
Muu ühismajutustevõte	4,7	2,7	6,7	5,8	<i>Other collective establishment</i>
Tasuline eraviisiline majutus	...	6,4	...	2,8	<i>Private rental accommodation</i>
Tasuta eraviisiline majutus	33,2	30,5	30,5	27,2	<i>Private non-rental accommodation</i>
Muu (taastusravikeskus, telk, auto jm)	8,8	4,7	1,9	4,1	<i>Other (health resort, camping, car, etc.)</i>
Ööbimised					<i>Nights spent</i>
Hotell ja hotellilaadne majutustevõte	34,2	47,6	45,9	42,4	<i>Hotel and similar establishment</i>
Spetsialiseeritud majutustevõte	6,5	10,2	6,1	6,4	<i>Special accommodation establishments</i>
Muu ühismajutustevõte	2,8	2,8	6,4	4,6	<i>Other collective establishment</i>
Tasuline eraviisiline majutus	...	8,8	...	11,3	<i>Private rental accommodation</i>
Tasuta eraviisiline majutus	47,6	26,6	38,2	32,6	<i>Private non-rental accommodation</i>
Muu (taastusravikeskus, telk, auto jm)	7,5	3,8	1,6	2,7	<i>Other (health resort, camping, car, etc.)</i>
Reisi sihtkoht					<i>Destination of trip</i>
Soome	24,8	24,0	21,4	19,6	<i>Finland</i>
Rootsi	7,8	4,4	9,3	7,9	<i>Sweden</i>
Saksamaa	5,9	5,8	5,1	5,7	<i>Germany</i>
Venemaa	21,6	17,3	14,2	10,8	<i>Russia</i>
Läti	10,8	17,9	11,1	10,2	<i>Latvia</i>
Leedu	5,5	3,7	4,1	3,4	<i>Lithuania</i>
Põhiline reisimisviis					<i>Main means of transport</i>
Lennuk	21,6	25,6	33,6	36,2	<i>By air</i>
Laev	26,7	24,6	23,5	19,0	<i>By water</i>
Rong	5,4	3,1	4,6	3,4	<i>By railway</i>
Buss	21,7	17,7	15,5	14,2	<i>By bus</i>
Auto	18,3	27,0	22,0	24,6	<i>By car</i>
Muu	6,3	1,9	...	...	<i>Other</i>
Reisikorraldus					<i>Organisation of trip</i>
Reisibüroost ostetud valmisreis	14,8	14,4	24,3	21,4	<i>Package tour bought from a travel agency</i>
Kasutatud üksikuid reisibüroo teenuseid	9,1	8,6	7,6	12,1	<i>Use of some services of a travel agency</i>
Iseseisev reisikorraldus	70,6	74,1	61,5	61,0	<i>Independent organisation of the trip</i>
Teadmata	5,4	2,9	6,6	5,5	<i>Unknown</i>

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Zagraniczne podróże mieszkańców Estonii według płci, wieku, i miejsca zamieszkania

Według badań Tourism of Estonian Population, w 2007 r. mieszkańcy Estonii w wieku: 15-19 odbyli 677000 zagranicznych podróży z co najmniej jednym noclegiem, 20-29 odbyli 164800 podróży, 30-39 odbyli 190500 podróży, 40-49 odbyli 130800 podróży, 50-59 odbyli 110900 podróży, 60-74 odbyli 55600 podróży.

39% estońskich turystów wyjeżdżających zagranicę pochodziło z Tallina, 13% z Tartu, 11% z Harju i 8% z Ida-Viru.

W odniesieniu do płci – 49% estońskich turystów wyjeżdżających zagranicę stanowiły kobiety a 51% - mężczyźni.

Tab. 16 Zagraniczne podróże mieszkańców Estonii według płci, wieku, i miejsca zamieszkania (liczbowo)

Näitaja	2004	2005	2006	2007	Indicator
KOKKU	367 400	523 500	437 600	714 500	TOTAL
Sugu					Sex
Mees	174 100	266 300	194 400	366 400	Males
Naine	193 300	257 200	243 200	348 200	Females
Rahvus					Ethnic nationality
Eestlased	266 600	377 400	312 400	...	Estonians
Muulased	100 800	146 100	125 200	...	Non-Estonians
Vanus					Age
15–19	37 300	38 800	51 300	62 100	15–19
20–29	65 500	92 500	90 400	164 800	20–29
30–39	96 800	174 400	90 500	190 500	30–39
40–49	81 600	114 400	114 100	130 800	40–49
50–59	52 700	57 000	51 700	110 900	50–59
60–74	33 500	46 400	39 600	55 600	60–74
Elukoht					Place of residence
Tallinn	153 800	226 400	229 900	280 500	Tallinn
Maakond					County
Harju	49 900	81 400	34 300	83 400	Harju
Hiiu	1 500	1 700	...	...	Hiiu
Ida-Viru	20 800	35 800	30 100	56 200	Ida-Viru
Jõgeva	7 400	10 500	11 600	15 100	Jõgeva
Järva	...	...	7 300	16 100	Järva
Lääne	7 400	...	...	...	Lääne
Lääne-Viru	17 200	18 900	12 700	34 700	Lääne-Viru
Põlva	7 000	4 700	5 600	10 000	Põlva
Pärnu	14 200	29 200	31 400	36 600	Pärnu
Rapla	5 400	6 700	6 700	14 200	Rapla
Saare	...	...	7 800	14 400	Saare
Tartu	53 500	44 900	31 400	95 700	Tartu
Valga	...	...	...	11 500	Valga
Viljandi	10 100	17 200	19 200	20 400	Viljandi
Võru	11 300	32 300	...	15 200	Võru

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Tab. 17 Zagraniczne podróże mieszkańców Estonii według płci, wieku, i miejsca zamieszkania (%)

Näitaja	2004	2005	2006	2007	Indicator
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Sugu					Sex
Mees	47,4	50,9	44,4	51,3	Males
Naine	52,6	49,1	55,6	48,7	Females
Rahvus					Ethnic nationality
Eestlased	72,6	72,1	71,4	...	Estonians
Muulased	27,4	27,9	28,6	...	Non-Estonians
KOKKU	100,0	100,0	100,0	...	TOTAL
Vanus					Age
15–19	10,2	7,4	11,7	8,7	15–19
20–29	17,8	17,7	20,7	23,1	20–29
30–39	26,4	33,3	20,7	26,7	30–39
40–49	22,2	21,9	26,1	18,3	40–49
50–59	14,3	10,9	11,8	15,5	50–59
60–74	9,1	8,9	9,1	7,8	60–74
Elukoht					Place of residence
Tallinn	41,9	43,2	52,5	39,3	Tallinn
Maakond					County
Harju	13,6	15,5	7,8	11,7	Harju
Hiiu	0,4	0,3	...	...	Hiiu
Ida-Viru	5,7	6,6	6,9	7,9	Ida-Viru
Jõgeva	2,0	2,0	2,7	2,1	Jõgeva
Järva	...	...	1,7	2,2	Järva
Lääne	2,0	...	...	...	Lääne
Lääne-Viru	4,7	3,6	2,9	4,8	Lääne-Viru
Põlva	1,9	0,9	1,3	1,4	Põlva
Pärnu	3,9	5,6	7,2	5,1	Pärnu
Rapla	1,5	1,3	1,5	2,0	Rapla
Saare	...	...	1,8	2,0	Saare
Tartu	14,6	8,6	7,2	13,4	Tartu
Valga	...	...	...	1,6	Valga
Viljandi	2,7	3,3	4,4	2,8	Viljandi
Võru	3,1	6,2	...	2,1	Võru

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Wydatki mieszkańców Estonii na podróże zagraniczne

Estońscy turyści wydali na podróże zagraniczne średnio 9,189 kroons, wliczając 4,433 kroons na zakupy przed wyprawą. Średnio 10,792 kroons wydali na wakacje, 8,317 kroons na podróże bussinesowe oraz 4,692 kroons na wizyty u krewnych i znajomych. Wzrost wydatków na wycieczki jest niewątpliwie związany z nieustannie podnoszącym się standardem życia Estończyków.

4.2 Turystyka krajowa

Według badań Tourism of Estonian Population – mieszkańcy Estonii (od 15 roku życia), odbyli 855300 wycieczek krajowych z co najmniej jednym noclegiem. W 2007 r. podobnie jak w latach ubiegłych, najbardziej popularny czas trwania krajowych podróży to: 1 do 3 nocy dla 42,9% mieszkańców oraz 4 do 7 nocy dla 34% mieszkańców.

Estońscy turyści najchętniej odwiedzali – Tallin (14%), Tartu (12%), Saree (9%) oraz 8,6% Ida-Viru.

Głównymi celami podróżowania Estończyków po swoim kraju były: wizyty u krewnych i znajomych (49%), wakacje (31,5%) oraz konferencje, sympozja, itp. (9%).

Najbardziej popularnymi miejscami zakwaterowania podczas wypoczynku w kraju był: nocleg u krewnych i znajomych – preferowany przez 63% podróżnych oraz nocleg w hotelach, motelach, itp. – preferowany przez 17% podróżnych.

Wydatki na podróże po kraju wzrosły w porównaniu do 2006 r. i wynosiły średnio 869 kroons.

Tab. 18 Turystyka krajowa

Näitaja	Arv		%		Indicator
	Number		2006	2007	
Reise kokku	1 278 300	...	100,0		<i>Trips, total</i>
Reisi kestus					<i>Duration of trip</i>
Ühepäevareisid	635 200	...	49,7	...	<i>Same-day trips</i>
Ööbimisega reisid	643 100	885 100	50,3	...	<i>Overnight trips</i>
1–3 ööd	545 300	763 300	42,7	...	<i>1–3 nights</i>
4–7 ööd	73 900	86 300	5,8	...	<i>4–7 nights</i>
8–14 ööd	13 700	26 700	1,1	...	<i>8–14 nights</i>
15–28 ööd	8 900	...	0,7	...	<i>15–28 nights</i>
29–91 ööd	...	...	...	...	<i>29–91 nights</i>
92–365 ööd	-	-	-	-	<i>92–365 nights</i>
Reisi peamine eesmärk					<i>Main purpose of trip</i>
Osalemine konverentsil, koolitusseminaril, nõupidamisel	73 200	83 500	5,7	9,0	<i>Participation in conference, seminar, meeting</i>
Tööga seotud õppereis	...	30 500	...	3,3	<i>Business-related study trip</i>
Tööle või kooli minek, sugulaste regulaarse igapäevase külastamine	...	...	...	...	<i>Going to school or work, visiting relatives regularly</i>
Puhkusereis, kultuuriürituse külastamine, harrastusega tegelemine	...	291 500	...	31,5	<i>Holiday trip, attendance at cultural events, practising hobbies or sports</i>
Tuttavate või sugulaste külastamine	471 100	450 000	36,9	48,7	<i>Visiting friends or relatives</i>
Sunnitud sõit (ravi eesmärgil jms)	...	54 500	...	5,9	<i>Other trip (for treatment purposes, etc.)</i>
Reisi sihtkoht					<i>Destination of trip</i>
Tallinn	311 500	133 100	23,6	13,9	<i>Tallinn</i>
Maakond					<i>County</i>
Harju	43 900	63 000	3,3	6,6	<i>Harju</i>
Hiiu	18 400	28 000	1,4	2,9	<i>Hiiu</i>
Ida-Viru	98 200	82 400	7,4	8,6	<i>Ida-Viru</i>
Jõgeva	40 600	24 900	3,1	2,6	<i>Jõgeva</i>
Järva	46 400	39 200	3,5	4,1	<i>Järva</i>
Lääne	48 300	47 900	3,7	5,0	<i>Lääne</i>
Lääne-Viru	106 800	41 700	8,1	4,3	<i>Lääne-Viru</i>
Põlva	37 100	104 700	2,8	...	<i>Põlva</i>
Pärnu	163 400	22 400	12,4	...	<i>Pärnu</i>
Rapla	16 500	33 500	1,2	3,5	<i>Rapla</i>
Saare	46 400	86 800	3,5	9,0	<i>Saare</i>
Tartu	177 800	117 200	13,5	12,2	<i>Tartu</i>
Valga	40 800	33 200	3,1	3,5	<i>Valga</i>
Viljandi	71 600	46 900	5,4	4,9	<i>Viljandi</i>
Võru	53 600	55 100	4,1	5,7	<i>Võru</i>
Majutamine					<i>Accommodation</i>
Hotell ja hotellilaadne majutusevõtte	57 600	155 900	8,9	17,2	<i>Hotel and similar establishment</i>
Spetsialiseeritud majutusevõtte	22 100	27 200	3,4	3,0	<i>Specialised accommodation establishment</i>
Muu ühismajutusevõtte	36 00	58 200	5,6	6,4	<i>Other collective accommodation establishment</i>
Tasuline eraviisiline majutus	...	20 500	...	2,3	<i>Private rental accommodation</i>
Tasuta eraviisiline majutus	474 300	572 300	73,6	63,1	<i>Private non-rental accommodation</i>
Muu (taastusravikeskus, telk, auto jm)	51 100	73 700	7,9	8,1	<i>Other (health resort, camping, car, etc.)</i>
Ööbimised					<i>Nights spent</i>
Hotell ja hotellilaadne majutusevõtte	116 200	314 800	7,3	14,0	<i>Hotel and similar accommodation establishment</i>
Spetsialiseeritud majutusevõtte	91 400	83 000	5,7	3,7	<i>Specialised accommodation establishments</i>
Muu ühismajutusevõtte	70 900	144 000	4,4	6,4	<i>Other collective accommodation establishment</i>
Tasuline eraviisiline majutus	...	49 100	...	2,2	<i>Private rental accommodation</i>
Tasuta eraviisiline majutus	1 149 200	1 490 700	71,8	66,3	<i>Private non-rental accommodation</i>
Muu (taastusravikeskus, telk, auto jm)	166 000	168 500	10,4	7,5	<i>Other (health resort, camping, car, etc.)</i>

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Podróże po kraju według płci, wieku, miejsca zamieszkania

Według badań Tourism of Estonian Population, w 2007 r. mieszkańcy Estonii w wieku: 15-19 odbyli 12% krajowych podróży z co najmniej jednym noclegiem, 20-29 odbyli 25% krajowych podróży, 30-39 odbyli 21,5% krajowych podróży, 40-49 odbyli 16% krajowych podróży, 50-59 odbyli 14,2% krajowych podróży, 60-74 odbyli 12% krajowych podróży.

34% krajowych turystów pochodziło z Tallina, 14% z Tartu, 8%, 7% z Ida-Viru i 7% z Parnu.

Kobiety podróżowały po kraju dużo częściej niż mężczyźni – 54% krajowych turystów stanowiły kobiety a 46% - mężczyźni.

Tab. 19 Podróże po kraju według płci, wieku, miejsca zamieszkania

Näitaja	Arv Number		%		Indicator
	2006	2007	2006	2007	
KOKKU	1 278 300	924 800	100,0	100,0	TOTAL
Sugu					Sex
Mees	562 700	427 400	44,0	46,2	Males
Naine	715 500	497 400	56,0	53,8	Females
Vanus					Age
15–19	183 600	107 500	14,4	11,6	15–19
20–29	248 100	230 500	19,4	24,9	20–29
30–39	219 300	199 100	17,2	21,5	30–39
40–49	298 600	146 300	23,4	15,8	40–49
50–59	162 900	131 100	12,7	14,2	50–59
60–74	165 700	110 700	13,0	12,0	60–74
Rahvus					Ethnic nationality
Eestlased	1 130 800	...	88,5	...	Estonians
Muulased	147 500	...	11,5	...	Non-Estonians
Elukoht					Place of residence
Tallinn	169 600	315 000	13,3	34,1	Tallinn
Maakond					County
Harju	51 500	67 500	4,0	7,3	Harju
Hiiu	22 700	12 900	1,8	1,4	Hiiu
Ida-Viru	101 600	75 500	7,9	8,2	Ida-Viru
Jõgeva	43 000	27 700	3,4	3,0	Jõgeva
Järva	110 700	22 300	8,7	2,4	Järva
Lääne	23 900	12 500	1,9	1,3	Lääne
Lääne-Viru	158 800	25 300	12,4	2,7	Lääne-Viru
Põlva	48 100	18 800	3,8	2,0	Põlva
Pärnu	132 900	67 300	10,4	7,3	Pärnu
Rapla	19 100	18 600	1,5	2,0	Rapla
Saare	41 900	29 000	3,3	3,1	Saare
Tartu	146 100	130 000	11,4	14,1	Tartu
Valga	26 800	19 800	2,1	2,1	Valga
Viljandi	120 900	54 600	9,5	5,9	Viljandi
Võru	60 700	28 700	4,7	3,1	Võru

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Liczba zakwaterowanych turystów krajowych w obiektach noclegowych Estonii oraz liczba odbytych przez nich noclegów.

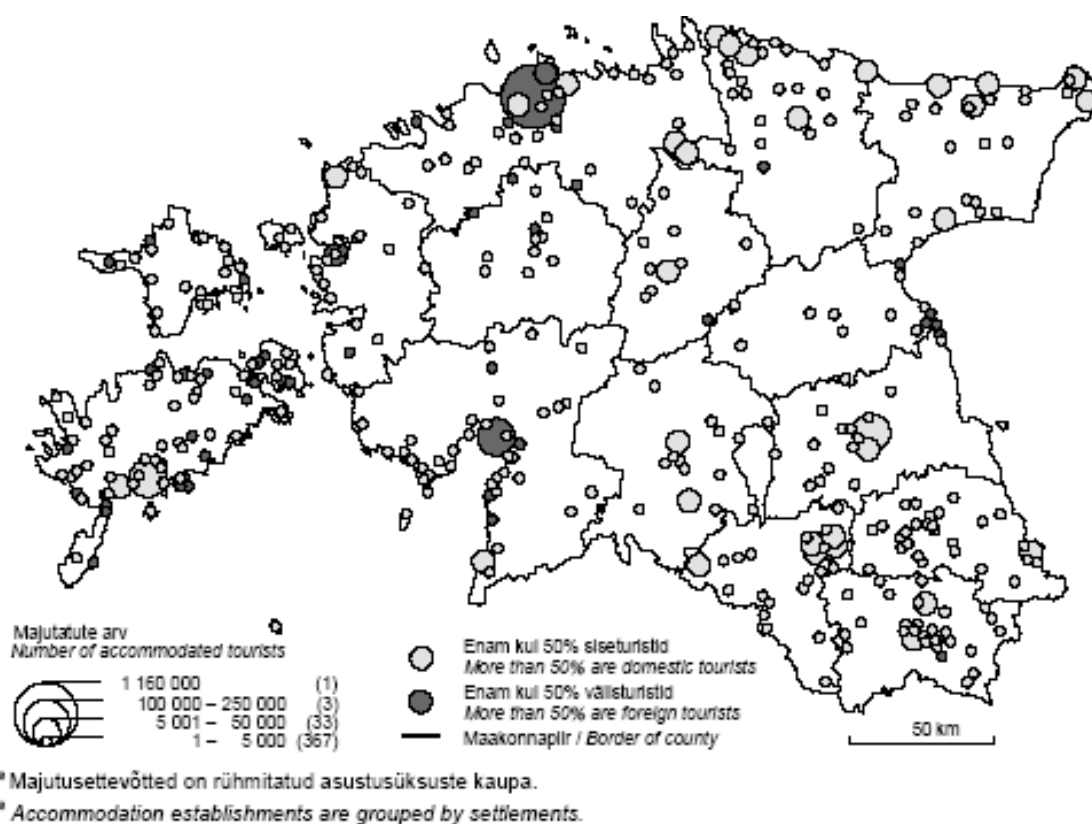
962721 (16% wzrost) estońskich turystów, zostało zakwaterowanych w obiektach noclegowych kraju. W porównaniu do 2006 r. liczba ta wzrosła o 131217 (16%) zakwaterowanych, szczególnie w takich okręgach jak: Laane-Viru, Ida-Viru, Vlg, Tartu, Harju oraz Saare. Estończycy odbyli w 2007 r. 1,76 mln noclegów w hotelach, motelach, itp. W porównaniu do ubiegłego roku to o 236082 więcej noclegów. Liczba odbytych noclegów wzrosła przede wszystkim w okręgach: Saree, Valga, Parnu, Laane, Polva oraz Hiiu.

Tab. 20 Liczba estońskich turystów zakwaterowanych w obiektach noclegowych kraju

2004	2005	2006	2007
547712	619168	831504	962721

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

**Map. 5 Liczba estońskich turystów zakwaterowanych w obiektach noclegowych
poszczególnych okręgów**

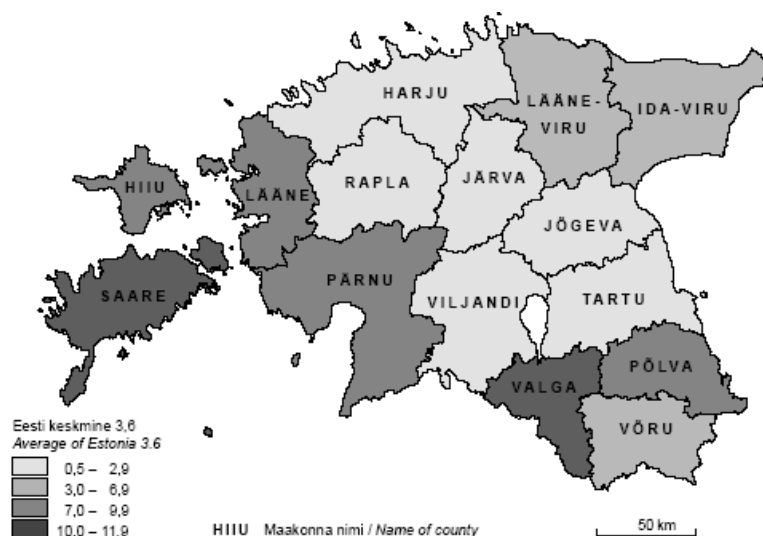
Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

**Tab. 21 Liczba odbytych noclegów przez estońskich turystów w obiektach
zakwaterowania zbiorowego kraju**

2004	2005	2006	2007
1010909	1129118	1522963	1759045

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Map. 6 Liczba odbytych noclegów przez estońskich turystów w obiektach zakwaterowania zbiorowego poszczególnych okręgów

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Liczba zakwaterowanych Estończyków według regionów

Estończycy preferowali pobyty w obiektach noclegowych Południowej i Zachodniej Estonii. W 2007 r. 528670 krajowych turystów zatrzymało się w obiektach zakwaterowania zbiorowego w Południowej Estonii, 488337 w obiektach Zachodniej Estonii, 440790 w obiektach Północnej Estonii, 191747 w obiektach Północno-Wschodniej Estonii i 109501 w obiektach Środkowej Estonii.

Tab. 22 Liczba zakwaterowanych Estończyków według regionów

Riik	Majutatud	Oõbimised						Country
		kokku	Põhja-Eesti	Kirde-Eesti	Kesk-Eesti	Lääne-Eesti	Lõuna-Eesti	
		Nights spent						
		total	Northern Estonia	North-eastern Estonia	Central Estonia	Western Estonia	Southern Estonia	
Eesti	962 721	1 759 045	440 790	191 747	109 501	488 337	528 670	Estonia

Źródło: Tourism. Accommodation 2007, www.visitestonia.com (data odczytu 12.03.2009)

Rozdział V

Rynek turystyczny Estonii w 2008 r. – wstępne sprawozdanie

5.1 Rynek recepcji turystycznej

Turystyka w Estonii w 2008 r. wykazała dużo lepsze rezultaty niż w roku poprzednim. Podczas gdy turystyka w wielu krajach Europy przeżywała zastój (według UNWTO Barometr wydany w styczniu 2009 r., przyjazdy turystów do europejskich krajów wzrosły tylko o 0,1%), Estonia odnotowała 3,7% wzrostu przybywających turystów.

1,97 miliona obcokrajowców zatrzymało się w Estonii na noc w 2008 r. (to o 3,7% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim). Wśród nich 1,43 mln. skorzystało z obiektów zakwaterowania zbiorowego a około 0,54 mln. zatrzymało się u krewnych i znajomych, bądź we własnych mieszkaniach.

Na rozwój turystyki w Estonii w 2008 r. miało wpływ kilka ważnych czynników:

- * Wkroczenie do Strefy Schengen 21 grudnia 2007 r., znacznie ułatwiło podróżowanie do Estonii turystom z Rosji. Zniesienie kontroli granicznej przyczyniło się również do wzrostu liczby turystów z krajów Nadbałtyckich i z krajów Wschodniej Europy.
- * Wprowadzenie w 2007 r. nowych, szybkich, promów kursujących przez cały rok pomiędzy Tallinem a Helsinkami, przyczyniło się do wzrostu liczby turystów z Finlandii (szczególnie w ciągu pierwszej połowy 2008 r.).
- * Znaczny wzrost liczby nowych miejsc hotelowych w Tallinie w ciągu 2007 r., przyczynił się do zwiększenia starań marketingowych sektora hotelarskiego, co w rezultacie zaowocowało wzrostem liczby turystów z pobliskich państw (szczególnie w ciągu pierwszej połowy 2008 r.).

W 2008 r. 1,43 mln. zagranicznych turystów zatrzymało się na noc w estońskich obiektach zakwaterowania zbiorowego. W porównaniu do 2007 r., ich liczba wzrosła o 3,8% (+ 53000 turystów). Liczba noclegów zagranicznych turystów w obiektach zakwaterowania zbiorowego wyniosła 2,93 mln., wzrastając jedynie o 0,6%. Głównym powodem tak niewielkiego wzrostu noclegów, był utrzymujący się spadek liczby nocy spędzonych przez fińskich turystów w estońskich uzdrowiskach (gdzie przeciętna długość pobytu jest zawsze dłuższa niż w innych obiektach noclegowych).

W 2008 r. podstawowymi celami pobytu turystów zagranicznych w Estonii były: wakacje – 62%, konferencje, sympozja – 3%, inne podróże związane z biznessem – 15%,

inne wycieczki (np. związane z turystyką zdrowotną) – 19% noclegów. W 2008 r. udział turystyki wakacyjnej wzrósł o 6%. Wyraźnie więcej przyjazdów, było również na konferencje – o 18% (po spadku w 2007 r.). Nieznacznemu spadkowi o 2% uległy inne podróże związane z biznesem, podczas gdy inne wycieczki (np. związane z turystyką zdrowotną) wykazały ciągły, a zarazem znaczny spadek o 14%.

Po trzech latach nieustannego spadku, przyjazdów turystów z głównego dla Estonii rynku – Finlandii, rok 2008 przyniósł wzrost podróżujących z tego kraju o 3%. Nieznacznie jednak zmalała ilość noclegów (o 0,7%), z powodu utrzymującego się spadku liczby nocy spędzonych przez fińskich turystów w estońskich uzdrowiskach (gdzie przeciętna długość pobytu jest zawsze dłuższa niż w innych obiektach noclegowych). Wzrost liczby turystów z Finlandii był niewątpliwie związany z wprowadzeniem w 2007 r. nowych, szybkich, promów kursujących przez cały rok pomiędzy Tallinem a Helsinkami. Również dzięki ciepłej zimie katamarany żeglujące pomiędzy Tallinem a Helsinkami, mogły rozpocząć swe kursy o 1,5 miesiąca wcześniej niż zwykle. W 2008 r. na miejsce swego wypoczynku Finowie wybierali głównie Tallin, co przyczyniło się do znacznego spadku ruchu turystycznego w drugim najchętniej wybranym przez nich mieście – Parnu (4 rok spadku liczby turystów). Innymi słowy krótkie, wakacyjne wycieczki Finów (z 1 bądź 2 noclegami) do Tallina wzrosły, a dłuższe do spa i uzdrowisk w dalszym ciągu wykazały spadek.

Przystąpienie do Strefy Schengen 21 grudnia 2007 r. ułatwiło podróżowanie do Estonii turystów z różnych krajów, a w szczególności z Rosji. Ich liczba w 2008 r. znacznie wzrosła. Jednakże, wycieczki Rosjan do Estonii w 2008 r. były nieco krótsze niż w latach poprzednich. Prawdopodobnie dlatego że, Strefa Schengen umożliwiła większej liczbie rosyjskich podróżnych na zwiedzenie Estonii podczas wielo-celowych wypraw, z krótszymi pobytami w każdym kraju. W 2008 r. Rosjanie na miejsce swego wypoczynku wybierali Tallin oraz East Viru County.

W pierwszej połowie 2008 r. znacznie wzrosła liczba turystów przybywających z Łotwy. Wzrost ten był spowodowany dzięki: dodatkowej działalności marketingowej sektora publicznego i prywatnego w Estonii, oraz rozpowszechniającemu się na Łotwie trendowi na wyjazdy zagraniczne. Jednakże, zaczynając od lipca, spadła liczba turystów z Łotwy. Najwyraźniej główną przyczyną tego spadku, było pogorszenie sytuacji gospodarczej tegoż kraju. Możliwe, że deszczowa pogoda latem miała również jakiś negatywny wpływ na wyniki z lipca i sierpnia. Liczba łotewskich turystów zwiedzających Tallin (ich pierwsze miejsce docelowe), wzrosła jedynie o 0,7%. Ich pobyty w stolicy były

niestety krótsze, w porównaniu z ubiegłymi latami (spadły o 10%). Drugim najczęściej wybieranym przez Łotyszy miejscem wypoczynku w 2008 r., była wyspa Saaremaa, która przyciągnęła znaczną liczbę podróżujących w okresie poza sezonem (zwłaszcza w pierwszym kwartale), ale doświadczyła małego ich spadku w miesiącach letnich. W Tartu i Parnu – trzecim i czwartym miejscu docelowym wybieranym przez Łotyszy, odnotowano całoroczny wzrost przyjazdów i pobytów turystów z tegoż kraju.

Liczba turystów przybywających do Estonii z Niemiec wzrosła o 6% (po spadku w 2006 i 2007 r.). Większość podróżujących z tegoż kraju na miejsce wypoczynku wybrała Tallin w sezonie (od maja do sierpnia). Wzrost liczby turystów z Niemiec był niewątpliwie związany z pojawieniem się dodatkowych połączeń transportowych oraz z wstąpieniem Estonii do Strefy Schengen, co znacznie ułatwiło przekraczanie jej granicy. Jednakże, począwszy od listopada liczba połączeń lotniczych pomiędzy Estonią a Niemcami została znacznie zredukowana. Zmiany te spowodowały spadek przyjazdów turystów w listopadzie i grudniu.

Niektóre ważne dla Estonii rynki wykazały spadek liczby przyjeżdżających turystów w 2008r. Były to przede wszystkim: Szwecja, Wielka Brytania i Norwegia. Na taki stan rzeczy miało wpływ kilka czynników takich jak: brak nowych impulsów do wzrostu (nowych produktów turystycznych, konkurencyjnych połączeń transportowych, zwłaszcza z regionów poza stolicami, np.), lepsza konkurencyjna pozycja podobnych do Estonii miejsc takich jak np. Łotwa (z punktu widzenia nowości i połączeń lotniczych) oraz wzrost cen w Estonii.

Liczba przyjazdów i noclegów turystów ze Stanów Zjednoczonych spadła, po dwóch latach utrzymującego się wzrostu. Przyczyną znacznego spadku było niewątpliwie spowolnienie gospodarcze i niska wartość dolara (do jesieni).

W 2008 r. liczba pasażerów statków wycieczkowych odwiedzających Tallin na jeden dzień, wzrosła o 28% w porównaniu do roku ubiegłego (z 293000 pasażerów w 2007 r. do 375000 w 2008). Na wynik miał wpływ, wzrost liczby statków odbywających rejsy na Morzu Bałtyckim. Pasażerami statków odwiedzających Tallin, byli głównie turyści ze: Stanów Zjednoczonych – 21%, Wielkiej Brytanii – 18%, Niemiec – 13%, Szwecji i Włoch – 6%. Tallin był trzecim, najczęściej odwiedzanym miejscem na Morzu Bałtyckim, zaraz po T. Petersburgu i Kopenhadze.

5.2 Rynek emisji turystycznej – turystyka krajowa

Po kilku latach silnego wzrostu gospodarczego, turystyka krajowa wykazała skromne rezultaty w 2008 r. Najważniejszym czynnikiem przyczyniającym się do silnego wzrostu turystyki krajowej w latach 2006 i 2007 był wzrost ekonomiczny, który umożliwił mieszkańcom Estonii podróżowanie po kraju, a także przyczynił się do zwiększenia wydatków na konferencje oraz wyjazdy motywacyjne w sektorach publicznych i prywatnych. Jednak, pierwsze miesiące 2008 r., wykazały spowolnienie turystyki krajowej, a od czerwca jej spadek. Główną przyczyną spadku, jest spowolnienie gospodarcze kraju, które zredukowało wyjazdy w celach businessowych i wyjazdy motywacyjne już w pierwszym kwartale 2008 r. Krajowa turystyka wakacyjna odnotowała spadek od czerwca do września – w odpowiedzi na: pogarszającą się sytuację ekonomiczną, deszczową pogodę w miesiącach letnich oraz atrakcyjne ceny wyjazdów zagranicznych oferowanych przez biura podróży.

944325 turystów krajowych zatrzymało się na noc w estońskich obiektach zakwaterowania zbiorowego. W porównaniu do 2007 r. ich liczba zmniejszyła się o 18400 (1,9%). Liczba noclegów spędzonych w hotelach, pensjonatach, itp. przez krajowych turystów wyniosła 1,67 miliona, spadając tym samym o 5% - z powodu krótszych niż w roku poprzednim, wyjazdów bussinesowych i motywacyjnych.

W 2008 r. podstawowymi celami pobytu krajowych turystów były: turystyka wakacyjna – 44%, konferencje, sympozja – 6%, inne podróże związane z biznesem – 26%, inne prywatne podróże – 24%. Liczba noclegów podczas wakacyjnych wypraw wzrosła o 0,8%, podczas gdy liczba noclegów podczas prywatnych podróży i konferencji spadła o 7% i 11%.

Rozdział VI

Znaczenie rynku turystycznego Estonii dla Polski

6.1 Charakterystyka przyjazdów

Liczba przyjazdów estońskich turystów do Polski w latach 2005-2007 i ich przeciętne wydatki

W całym 2007 r. zanotowano 66,2 mln. przyjazdów cudzoziemców do Polski (o 1,7% więcej niż w 2006 r.). Liczba Estończyków przybywających do Polski z roku na rok wzrasta. W 2007 r. odwiedziło nas 236 tys. turystów z tegoż kraju.

Przeciętne wydatki turystów zagranicznych (w tym Estończyków) w Polsce wyniosły 557\$.

Tab. 21 Przyjazdy Estończyków do Polski w latach 2005-2007 (tys.)

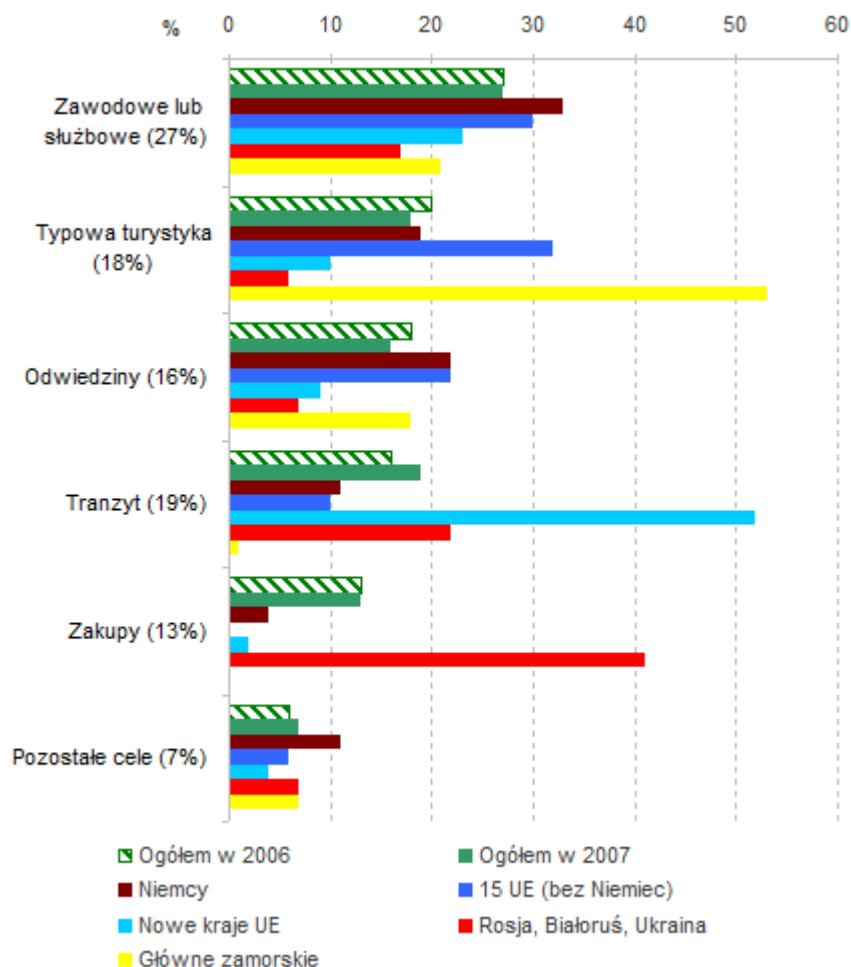
	Przyjazdy			Zmiany w 2007 r.				
	2005 rok	2006 rok	2007 rok	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Rok
Ogółem	64606,1	65114,9	66207,8	14,3%	3,9%	2,0%	-10,4%	1,7%
Estonia	156,1	185,6	236,1	28,3%	46,6%	34,1%	-2,8%	27,2%

Źródło: Badania Instytutu Turystyki w 2007 r., www.intur.com.pl (data odczytu 2.05.2009)

Przyjazdy estońskich turystów do Polski według podstawowych celów pobytu

W 2007 r. ponad połowa – bo 53% turystów z nowych krajów UE (w tym estońskich) odbywała liczne podróże tranzytowe do Polski. Pobytu bussinesowe (konferencje, sympozja) stały się głównym celem dla 23% ankietowanych odwiedzających a wizyty typowo turystyczne dla 10%. 8% turystów z nowych krajów UE zadeklarowało, iż przybyło do Polski by odwiedzić krewnych i znajomych a tylko 3% będąc w naszym kraju wybrało się na zakupy.

Rys. 2 Przyjazdy estońskich turystów do Polski według podstawowych celów pobytu (%)

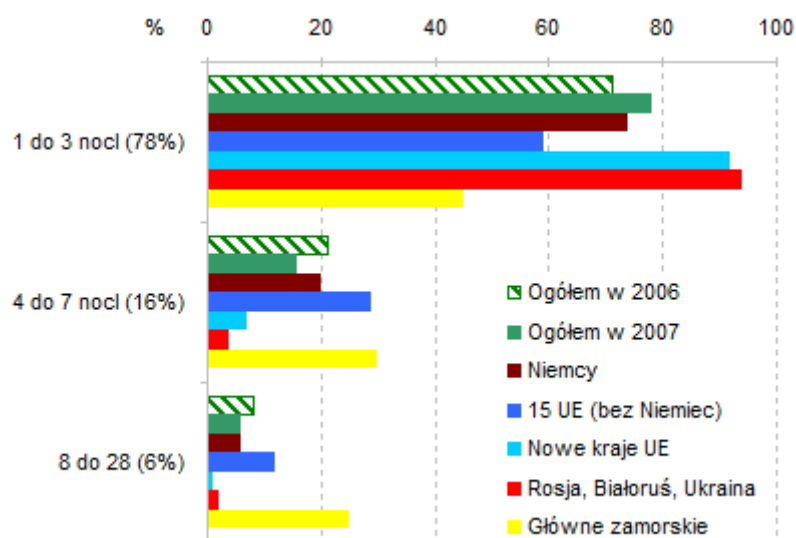

Źródło: Badania Instytutu Turystyki w 2007 r., www.intur.com.pl (data odczytu 2.05.2009)

Średnia długość pobytu estońskich turystów w Polsce

W 2007 r. średnia długość pobytu (mierzona liczbą noclegów) turystów w Polsce była mniejsza niż w 2006 r. i wyniosła niespełna 3 noce. 93% turystów z nowych krajów UE (w tym Estończyków) spędziło w Polsce od 1 do 3 nocy. Zaledwie 9% zdecydowało się na dłuższy pobyt – od 4 do 7 nocy a tylko 1% owych turystów zatrzymało się w naszym kraju na 8-28 nocy.

Rys. 3 Średnia długość pobytu estońskich turystów w Polsce (%)

Źródło: Badania Instytutu Turystyki w 2007 r., www.intur.com.pl (data odczytu 2.05.2009)

Sposób organizacji przyjazdu

W 2007 r. nastąpił spadek liczby turystów korzystających z usług biur podróży. Pakiet lub część usług wykupiło 11% turystów z nowych krajów UE (w tym Estończyków). Kolejne 8% skorzystało z pośrednictwa w rezerwacji. 85% przyjazdów do Polski było zorganizowanych samodzielnie przez owych turystów.

Tab. 22 Sposób organizacji przyjazdu (%)

Sposób organizacji przyjazdu do Polski	Ogólny %	Udział % dla nowych krajów UE
Samodzielnie	76	85
Tylko rezerwacja	14	8
Pakiet i część usług	9	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.intur.com.pl (data odczytu 02.05.2009)

Zakwaterowanie

W 2007 r. z noclegów w obiektach typu hotelowego skorzystało 39% turystów z nowych krajów UE (w tym Estończyków). U krewnych i znajomych zatrzymało się ok. 8% owych turystów. Z pobytu w pensjonatach i kwaterach prywatnych skorzystało odpowiednio 6 i 5% turystów a pozostali zakwaterowali się w innych obiektach noclegowych.

Tab. 23 Rodzaj zakwaterowania estońskich turystów (%)

Zakwaterowanie	Ogólny %	Udział % dla nowych krajów UE
Hotele, Motele	48	39
U rodziny, znajomych	20	8
Pensjonaty	9	6
Kwaterny prywatne	6	5
Pozostałe	17	38,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.intur.com.pl (data odczytu 02.05.2009)

Zakończenie

Estonia jest niewielkim państwem, które jednakże posiada duży potencjał dla rozwoju turystyki przyjazdowej i krajowej. Walory naturalne i kulturowe Estonii z roku na rok przyciągają coraz to więcej turystów z całego świata.

Podczas gdy turystyka w wielu krajach Europy przeżywała zastój (według UNWTO Barometr wydany w styczniu 2009 r., przyjazdy turystów do europejskich krajów wzrosły tylko o 0,1%), Estonia odnotowała 3,7% wzrost przybywających turystów.

W 2008 r. na rozwój turystyki w Estonii miało wpływ kilka ważnych czynników:

- Wkroczenie do Strefy Schengen 21 grudnia 2007 r., znacznie ułatwiło podróżowanie do Estonii turystom z Rosji. Zniesienie kontroli granicznej przyczyniło się również do wzrostu liczby turystów z krajów Nadbałtyckich i z krajów Wschodniej Europy.
- Wprowadzenie w 2007 r. nowych, szybkich, promów kursujących przez cały rok pomiędzy Tallinem a Helsinkami, przyczyniło się do wzrostu liczby turystów z Finlandii (szczególnie w ciągu pierwszej połowy 2008 r.).
- Znaczny wzrost liczby nowych miejsc hotelowych w Tallinie w ciągu 2007 r., przyczynił się do zwiększenia starań marketingowych sektora hotelarskiego, co w rezultacie zaowocowało wzrostem liczby turystów z pobliskich państw (szczególnie w ciągu pierwszej połowy 2008 r.).

Po kilku latach silnego wzrostu gospodarczego, turystyka krajowa wykazała skromne rezultaty w 2008 r. Główną przyczyną tegoż spadku, było spowolnienie gospodarcze kraju, które zredukowało wyjazdy w celach businessowych i wyjazdy motywacyjne już w pierwszym kwartale.

Po spadku w 2007 r., wpływy z turystyki ponownie zaczęły wzrastać w 2008 r. W ciągu pierwszych 9 miesięcy 2008 r., wpływy z turystyki wyniosły 888 mln. euro. Było to o 11,6% więcej niż w odpowiednim okresie 2007 r. Wydatki zagranicznych turystów wyniosły 646 mln. euro (o 10,8% więcej w porównaniu do 2007 r.)

W całym 2007 r. zanotowano 66,2 mln. przyjazdów cudzoziemców do Polski (o 1,7% więcej niż w 2006 r.). Liczba Estończyków przybywających do Polski z roku na rok wzrasta. W 2007 r. odwiedziło nas 236 tys. turystów z tegoż kraju.

Bibliografia

1. Gauldie R., 2007, *Estonia*, Wyd. Hachette Livre Polska, Warszawa.
2. Kruczek Z., 2008, *Europa-geografia turystyczna*, Wyd. Proksenia, Kraków.
3. Pallokat J., 2003, *Kraje nadbałtyckie - Estonia, Łotwa, Litwa*, Wyd. Pascal, Bielsko-Biała.
4. Swajdo J., 2000, *Litwa, Łotwa, Estonia i obwód kaliningradzki*, Wyd. Pascal, Bielsko-Biała.

Spis fotografii

- Fot. 1. Sobór Aleksandra Newskiego w Tallinie (fot. <http://pl.wikipedia.org>)
- Fot. 2. Kadrioru w Tallinie (fot. <http://e-przewodniki.pl>)
- Fot. 3. Trzy Siostry w Tallinie (fot. <http://e-przewodniki.pl>)
- Fot. 4. Zamek Toompea, Pikk Hermann – Tallin (fot. <http://fotoforum.gazeta.pl>)
- Fot. 5. Park Narodowy Lahemaa (fot. <http://images.google.pl>)
- Fot. 6. Zamek w Narwie (fot. <http://pl.tixik.com>)
- Fot. 7. Uniwersytet w Tartu (fot. <http://www.pbase.com>)
- Fot. 8. Angla – Saaremaa (fot. <http://www.pbase.com>)
- Fot. 9. Zamek Biskupi – Kuressaare (fot. <http://www.ramisbort.pl>)

Spis tabel

- Tab. 1. Przyjazdy turystów zagranicznych na świecie w 2007 r. (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 2. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie (tab. www.intur.com.pl)
- Tab. 3. Przyjazdy turystów zagranicznych do Estonii w latach 2004-2007 (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 4. Najczęściej odwiedzane miejsca podczas podróży do Estonii (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 5. Turyści zagraniczni według celów podróży (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 6. Udział turystów zagranicznych w różnych czynnościach (tab. www.visitestonia.com)

- Tab. 7. Sposób organizacji wyjazdu do Estonii (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 8. Opinie turystów na temat podróży do Estonii (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 9. Obiekty zakwaterowania zbiorowego w Estonii (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 10. Liczba zakwaterowanych turystów według kraju pochodzenia (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 11. Liczba nocy spędzonych w obiektach zakwaterowania zbiorowego Estonii według kraju pochodzenia turystów (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 12. Liczba zakwaterowanych turystów według miesięcy (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 13. Liczba zakwaterowanych zagranicznych i krajowych turystów w poszczególnych okręgach Estonii (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 14. Przeciętne wydatki zagranicznych turystów w Estonii (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 15. Zagraniczne wyjazdy mieszkańców Estonii (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 16. Zagraniczne podróże mieszkańców Estonii według płci, wieku, i miejsca zamieszkania (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 17. Zagraniczne podróże mieszkańców Estonii według płci, wieku, i miejsca zamieszkania (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 18. Turystyka krajowa (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 19. Podróże po kraju według płci, wieku, miejsca zamieszkania (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 20. Liczba estońskich turystów zakwaterowanych w obiektach noclegowych kraju (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 21. Liczba odbytych noclegów przez estońskich turystów w obiektach zakwaterowania zbiorowego kraju (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 22. Liczba zakwaterowanych Estończyków według regionów (tab. www.visitestonia.com)
- Tab. 21. Przyjazdy Estończyków do Polski w latach 2005-2007 (tab. www.intur.com.pl)
- Tab. 22. Sposób organizacji przyjazdu (tab. www.intur.com.pl)
- Tab. 23. Rodzaj zakwaterowania estońskich turystów (tab. www.intur.com.pl)

Spis rysunków

- Rys. 1. Liczba zakwaterowanych zagranicznych i krajowych turystów w poszczególnych okręgach Estonii (rys. www.visitestonia.com)

Rys. 2. Przyjazdy estońskich turystów do Polski według podstawowych celów pobytu (rys. www.intur.com.pl)

Rys. 3. Średnia długość pobytu estońskich turystów w Polsce (rys. www.intur.com.pl)

Spis mapek

Map. 1. Położenie Estonii (map. www.geografia.com.pl)

Map. 2. Podział administracyjny Estonii (map. <http://pl.wikipedia.org>)

Map. 3. Obiekty zakwaterowania zbiorowego w Estonii 2007 r. (tab. www.visitestonia.com)

Map. 4. Liczba nocy spędzonych w obiektach zakwaterowania zbiorowego przez obcokrajowców (tab. www.visitestonia.com)

Map. 5. Liczba estońskich turystów zakwaterowanych w obiektach noclegowych poszczególnych okręgów (tab. www.visitestonia.com)

Map. 6. Liczba odbytych noclegów przez estońskich turystów w obiektach zakwaterowania zbiorowego poszczególnych okręgów (tab. www.visitestonia.com)

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków.